Rapport rekenkameronderzoek

Integraal Veiligheidsplan Meierijstad

REKENKAMERCOMMISSIE MEIERIJSTAD

’s-Hertogenbosch, september 2021

Collin Hoogeveen (Bureau Alpha)
Shauni Drost (Unravelling)
Martijn Mussche (Unravelling)

bureaualpha

Inhoudsopgave

1. INLEIDING 3

1.1 INTRODUCTIE EN ONDERZOEKSVRAAG 3
1.2 AFBAKENING, ONDERZOEKSMETHODEN EN LEESWIJZER 4

2. ANALYSE EN BEVINDINGEN 5

2.1 BELEID EN AMBITIES 5
2.2 ORGANISATIE 7
2.3 UITVOERING 9
2.4 EFFECTEN EN STURING 12

3. CONCLUSIES 15

BIJLAGE 1. KWANTITATIEVE ONTWIKKELING ZORG EN VEILIGHEID MEIERIJSTAD 18

BIJLAGE 2. ALGEMEEN BELEIDSKADER 21

BIJLAGE 3. ORGANISATIE 23

BIJLAGE 4. KWETSBARE GROEPEN ZOALS PERSONEN MET VERWARD GEDRAG 28

BIJLAGE 5. JEUGD IN RELATIE TOT OVERLAST EN CRIMINALITEIT 32

BIJLAGE 6. (SLACHTOFFERS VAN) MENSENHANDEL EN ARBEIDSUITBUITING 37

BIJLAGE 7. POLARISATIE EN RADICALISERING 41

BIJLAGE 8. GERAADPLEEGDE PERSONEN 45

BIJLAGE 9. SAMENWERKINGSVERBANDEN 46

BIJLAGE 10. UITVOERINGSPLAN 2019-2020 (VOORTGANG) 47

BIJLAGE 10.1 KWETSBARE GROEPEN ZOALS PERSONEN MET VERWARD GEDRAG 47
BIJLAGE 10.2 JEUGD IN RELATIE TOT OVERLAST EN CRIMINALITEIT (JEUGDGROEPEN) 50
BIJLAGE 10.3 POLARISATIE EN RADICALISERING 52

BIJLAGE 11. BESTUURLIJKE REACTIE 53

BIJLAGE 12. NAWOORD REKENKAMERCOMMISSIE 58

1. Inleiding

1.1 Introductie en onderzoeksvraag

Op 5 juli 2018 is het Integraal Veiligheidsplan Meierijstad (IVP) 2019-2022 vastgesteld. Dit IVP is opgesteld samen met vijf andere gemeenten in de Meierij.[1] Het IVP heeft als doel de veiligheid voor inwoners te waarborgen. Daarvoor werkt de gemeente Meierijstad samen met veel verschillende partners, waaronder de politie, het Openbaar Ministerie, Veilig Thuis, reclassering, woningcorporaties en scholen. Structurele samenwerkingsverbanden zoals het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC), het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Noordoost en de Taskforce Brabant Zeeland zijn daarin ook erg belangrijk.[2]

De uiteindelijke doelstelling van het IVP is om te komen tot een integrale aanpak op basis van gedeelde en gedragen prioriteiten. Het plan moet bijdragen aan het bereiken van maatschappelijke effecten (zoals afname criminaliteit, toename veiligheidsgevoelens) en om de uitvoering te volgen en waar nodig te kunnen bijsturen wordt een monitoringssystematiek gebruikt. Het IVP maakt onderscheid in vier strategische thema's die prioriteit krijgen in de periode 2019-2022:

1. Ondermijning/georganiseerde criminaliteit;
2. ***Verbinding zorg en veiligheid***;
3. High Impact Crimes (HIC): woninginbraken, overvallen, straatroven;
4. Informatieveiligheid.

Op het moment dat de gemeente Meierijstad ongeveer halverwege de beleidsperiode is, vindt de rekenkamercommissie het een goed moment om (tussentijds) te bezien hoe het IVP is vertaald naar de praktijk en in hoeverre de doelen en ambities uit het IVP worden gerealiseerd. Het daartoe uitgevoerde onderzoek richtte zich op de organisatie en de uitvoering van het IVP in de periode tot en met februari 2021.[3] Het onderzoek is uitgevoerd in de periode november 2020 tot eind juli 2021. In het onderzoek werd ingezoomd op het tweede strategische thema: de verbinding zorg en veiligheid. De keuze voor 'verbinding zorg en veiligheid' is gemaakt omdat dit thema het meest lokaal is verankerd. In vergelijking met de andere drie thema's is de rol van de gemeente hier relatief gezien het grootst. Binnen dit thema vallen onderstaande vier subthema's:

a) Kwetsbare groepen zoals personen met verward gedrag;
b) Jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit;
c) Mensenhandel en arbeidsuitbuiting;
d) Polarisatie en radicalisering.

Voor alle vier subthema's geldt dat ze een sterke mate van maatschappelijke relevantie hebben, hetgeen onder meer kan worden teruggezien in het feit dat de onderwerpen regelmatig in het nieuws langskomen. Het aantal meldingen van personen met verward gedrag (subthema a) stijgt, ook in Meierijstad. Dat heeft mede te maken met de extramuralisering[4] van de zorg. Mensen in deze doelgroep veroorzaken in Nederland bovengemiddeld vaak overlast en veiligheidsproblemen of zijn zelf het

[1] Boxtel, Haaren, Heusden, Sint-Michielsgestel en Vught. Per 1 januari 2021 is Haaren geen zelfstandige gemeente meer. Het IVP is hier te raadplegen: https://meierijstad.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/52d79a67-6067-4dce-ab42-63ee7c3ce986?documentId=f79078de-8f9f-41d2-87b6-0b5688a47595.
[2] We noemen hierbij bewust niet de 'Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Brabant-Noord', omdat deze primair betrekking heeft op zaken als crisisbeheersing en daarmee samenhangende openbare orde issues. Deze thema's maken geen deel uit van het Integraal Veiligheidsplan Meierijstad.
[3] Dat geldt ook voor de informatieverzameling en documentstudie.
[4] Extramuralisering is de ontwikkeling waarbij wordt geprobeerd om mensen zo lang als mogelijk is thuis te laten wonen, en daar de zorg krijgen die ze nodig hebben. Hiermee worden 'wonen' en 'zorg' dus van elkaar losgekoppeld.

slachtoffer van misbruik en criminaliteit. De problematiek heeft een directe invloed op de leefbaarheid in de gemeente en het gevoel van veiligheid van inwoners.

Ook het aantal meldingen van jeugdoverlast (subthema b) is de afgelopen jaren in Meierijstad toegenomen. Er zijn dan ook zorgen over jongeren met weinig toekomstperspectief. Dat kan invloed hebben op woongenot en veiligheidsbeleving. Meierijstad heeft te maken met groepen met criminele elementen of jongeren, die zich op het criminele pad begeven.

Gemeenten schieten tekort in de aanpak van mensenhandel (subthema c). Gemeenten hebben de slachtoffers van mensenhandel en seksuele uitbuiting dan ook onvoldoende in beeld. Vanuit het oogpunt van zorg wil de gemeente meer zicht op – en zorg voor – de slachtoffers. Dat geldt zeker ook voor het probleem van arbeidsuitbuiting in Nederland.

Radicalisering en polarisatie[5] (subthema d) is sinds 2016 een thema. Ook in de voormalige gemeenten werd aandacht besteed aan dit thema.[6] Radicalisering kan maatschappelijke onrust met zich meebrengen. Polarisatie bevordert het wantrouwen en is vaak een voedingsbodem voor radicalisering. Daarnaast vergroten zowel polarisatie als radicalisering het risico op discriminatie, onrust en sociale spanningen.

Door op het strategische thema verbinding zorg en veiligheid te focussen, verwacht de rekenkamercommissie de gemeenteraad inzicht te geven in de stand van zaken in het bereiken van de doelstellingen op het thema van de verbinding van zorg en veiligheid. Centraal in het onderzoek staat dan ook de volgende vraag:

> *'Waar staat de gemeente Meierijstad in het realiseren van de ambities en doelen op het gebied van het thema ''zorg en veiligheid'' zoals verwoord in het IVP, en wat zijn eventuele aandachtspunten voor de toekomst?'*

1.2 Afbakening, onderzoeksmethoden en leeswijzer

Voor deze evaluatie zijn gesprekken gevoerd met tien personen van de gemeente en diverse betrokken samenwerkingspartners (zie bijlage 8 voor een overzicht) alsmede relevante (beleids)documenten bestudeerd. Deze beknopte notitie bevat een beschouwende beschrijving waarbij de onderzoeksvraag wordt beantwoord door achtereenvolgens in te gaan op:

- Beleid en ambities (paragraaf 2.1);
- Organisatie (paragraaf 2.2);
- Uitvoering (paragraaf 2.3);
- Effecten en sturing (paragraaf 2.4).

Per onderdeel zullen verschillende deelvragen worden toegelicht en beantwoord. De basis voor deze beschrijving bestaat uit de meer uitgebreide opsomming van bevindingen in de achtereenvolgende bijlagen 2 t/m 7. In de bijlagen 4 t/m 7 worden de vier genoemde subthema's als ordening aangehouden. Na het formuleren van de conclusies zijn lessen voor de toekomst getrokken en aanbevelingen geformuleerd. Naast deze rapportage zijn enkele filmportretten gemaakt, waarin de bevindingen in beeld worden weergegeven, onder meer aan de hand van enkele typerende casussen.

[5] Polarisatie is het proces van toenemend 'wij-zij denken' en het verscherpen van tegenstellingen tussen (groepen) mensen.
[6] Meierijstad is per 1 januari 2017 een gemeente door fusie van de drie voormalige gemeenten in de Meierij: Schijndel, Sint-Oedenrode en Veghel.

2. Analyse en bevindingen

2.1 Beleid en ambities

De deelvragen zijn:
- *Wat zijn de ambities en doelen van de gemeente Meierijstad op gebied van Veiligheid?*
- *Hoe zijn deze ambities en doelen vertaald in beleid en uitvoeringsplannen?*

In deze paragraaf gaan we in op het kader waarbinnen de gemeentelijke verantwoordelijkheid ligt voor het verbinden van zorg en veiligheid. Vervolgens gaan we per subthema in op de door de gemeente geformuleerde ambities en beschouwen we op de vertaling ervan in de uitvoeringsplannen.

Wettelijke kaders
De ambities en doelen van de gemeente Meierijstad op het gebied van zorg en veiligheid krijgen vorm binnen de geldende wettelijke kaders. We hebben in het kader van dit onderzoek geen uitputtende inventarisatie gemaakt van wetten, regels en verordeningen. Om toch een indruk te geven van het wettelijk kader noemen we hieronder zowel aan de zorgkant als aan de veiligheidskant de belangrijkste elementen die binnen het strategisch thema zorg en veiligheid relevant zijn.
Aan de zorgkant gaat het om verschillende wetten, zoals de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) waarin het bieden van de juiste zorg aan mensen met psychische problemen en beperkingen is geregeld. Uit de Jeugdwet volgt voorts dat de gemeente bestuurlijk verantwoordelijk is voor jeugdzorg, jeugdbescherming en jeugdreclassering en de Wet publieke gezondheid (Wpg) geeft kaders voor het lokaal gezondheidsbeleid. In wetgeving is geregeld dat, personen met meervoudige en complexe problematiek naar de juiste zorg worden geleid. Ook heeft de gemeente te maken met de Wet verplichte GGZ (WvGGZ). Naast deze wetten die raken aan het verlenen van zorg zijn er ook wetten die raken aan veiligheid en de handhaving van de openbare orde. Het gaat dan bijvoorbeeld om wetgeving die gemeenten opdraagt om regie te voeren op de preventie van radicalisering.[7] Een belangrijke gemeentelijke taak is om de samenwerking op dit vlak te organiseren en waar nodig informatie te delen met partners (zowel straf- als zorgpartners). Een ander voorbeeld van zo'n gemeentelijke taak is, ten aanzien van mensenhandelslachtoffers, om te zorgen voor adequate opvang.

De burgemeester is van oudsher verantwoordelijk voor openbare orde en veiligheid, op grond waarvan bijvoorbeeld de overlast van jeugdgroepen dient te worden bestreden. De gemeente, veelal in de persoon van de burgemeester, beschikt over een breed bestuursrechtelijk instrumentarium op het vlak van veiligheid zoals het tijdelijk huisverbod (bij terugkerend huiselijk geweld), de crisismaatregel (voor personen met grote psychische nood), woningsluiting (bij de aanwezigheid van een handelshoeveelheid drugs, handel in drugs of door aanhoudende overlast) en huisuitzetting.

Gemeenten dragen dus verantwoordelijkheid voor een grote verscheidenheid aan onderwerpen binnen het domein van zorg en veiligheid. De rol die gemeenten daarin krijgen toebedeeld varieert. Enerzijds vraagt het van gemeenten om zélf (groepen van) burgers te helpen. Dat geldt bijvoorbeeld voor kwetsbare inwoners die schuldhulpverlening nodig hebben. Anderzijds is het aan gemeenten om ervoor te zorgen dat burgers de juiste hulp en ondersteuning krijgen. Deels door burgers zelf te activeren en deels door zelf actief samen te werken met andere partijen en die samenwerking ook te organiseren. Dat is bijvoorbeeld nodig als iemand naast schulden ook op andere leefgebieden problemen heeft. Gemeenten staan dus voor de uitdaging om een balans te vinden tussen het zelf helpen en het organiseren van de noodzakelijke hulp.

[7] Zie bijv. het Actieprogramma Integrale Aanpak Jihadisme, 29 augustus 2014.

Ambities en doelen uit het IVP
In het IVP zijn de doelen en ambities van de gemeente Meierijstad (en de vier andere gemeenten waar zij mee samenwerkt) op het niveau van het algehele plan geformuleerd. In het bijzonder gaat het daarbij om het bewerkstelligen van:

1. Afname van criminaliteit;
2. Toename van veiligheidsgevoelens;
3. Voorkomen en bestrijden van incidenten en verstoringen van de openbare orde;
4. Verankeren van de veiligheid in de kernen, wijken en buurten;
5. Inzet van maatregelen en formatie op basis van het systematisch verzamelen van informatie en het integraal analyseren van de problematiek (*intelligence*).

Deze doelstellingen gelden daarmee voor het strategische thema 'verbinden van zorg en veiligheid' evenals voor de drie andere strategische thema's. Om deze doelen te bereiken formuleert het IVP op alle strategische thema's een groot aantal activiteiten en maatregelen. Op het gebied van zorg en veiligheid gaat het om niet minder dan 42 activiteiten[8], min of meer gelijk verdeeld over de vier subthema's van kwetsbare groepen (personen met verward gedrag), jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit, mensenhandel en arbeidsuitbuiting en polarisatie en radicalisering. Wat de activiteiten met elkaar gemeen hebben is de intentie om vroegtijdig problemen te signaleren.

Opvallend aan de activiteiten die de gemeente wil realiseren op het gebied van zorg en veiligheid is dat circa een kwart ervan (12 van de 42) direct of indirect gericht is op samenwerking. Die samenwerking moet 'integraal' zijn. Gezien de verantwoordelijkheid van gemeenten om ervoor te zorgen dat burgers de juiste hulp of zorg krijgen, is dit niet verwonderlijk. De gemeente is daarbij sterk afhankelijk van partners zoals de politie en zorginstellingen. Ook woningbouwcorporaties worden op verschillende plekken expliciet genoemd. Deze afhankelijkheid van partners brengt met zich mee dat het adequaat organiseren en bevorderen van samenwerking een belangrijk element is in het beleid.

Wat valt op bij de vier subthema's?
In de uitwerking van het subthema 'kwetsbare personen' zien we dat deze groep breed wordt opgevat. Er is sprake van de nodige overlap nu de drie andere subthema's ook deels onder dit eerste subthema vallen. Dat is begrijpelijk want ook personen die mogelijk radicaliseren, die slachtoffer kunnen worden van mensenhandel of in een jeugdgroep met 'verkeerde vrienden' dreigen af te glijden kunnen onder de noemer van 'kwetsbare personen' worden gevat. We zien deze overlap in de beleidsdocumenten en beluisteren het ook in de gesprekken.

Het mogelijk maken van bemoeizorg bij deze kwetsbare personen is een belangrijk beleidsinstrument dat we terugzien in de uitwerking van het beleid. Het is bedoeld voor personen die, ondanks de nadelen die dit voor henzelf en voor anderen oplevert, zorg liever mijden. Naarmate het beter lukt om deze groep toe te leiden naar zorg, hulp en ondersteuning zullen doelen op dit terrein sneller in zicht komen. Het is een belangrijke taak die de gemeente samen met anderen dient vorm te geven, en waarop de gemeente zich in de uitwerking van het beleid ook daadwerkelijk richt. In het IVP zien we dit onder meer terug in het willen inzetten op een outreachende aanpak. De gemeente maakt in het beleid expliciet onderscheid tussen regie nemen en zelf aanpakken ('los op') en het opschalen van complexe casuïstiek.

[8] De 42 activiteiten zijn te vinden op pp. 16 – 21 onder de kopjes 'Wat gaan wij doen?' van het IVP: https://meierijstad.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/52d79a67-6067-4dce-ab42-63ee7c3ce986?documentId=f79078de-8f9f-41d2-87b6-0b5688a47595.

Bij de aanpak van jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit ligt de nadruk op preventie en vroegsignalering. Escalatie van problemen moet worden voorkomen. We zien dat er in het beleid aandacht is voor een balans tussen de elementen systeemgericht werken, het betrekken van partners (zoals scholen), en inzet op de persoonsgerichte aanpak als jongeren af (dreigen te) glijden. We lezen in het IVP dat dit moet gebeuren 'samen met jongeren, ouders en maatschappelijke organisaties…'.

In het programma 'Samen tegen Mensenhandel' is de taak van de gemeente wederom benoemd als het zorgen voor '…adequate samenwerking tussen alle ketenpartners op lokaal niveau.' Daarnaast moet de gemeente zorgen voor adequate hulp en opvang voor slachtoffers ('Samen tegen Mensenhandel', pagina 8). Meldingen kunnen worden gedaan bij de lokale zorgcoördinator, bij de landelijke Commissaris Mensenhandel of bij Veilig Thuis.
De rol die een gemeente heeft bij de aanpak van arbeidsuitbuiting is minder eenduidig en lijkt met name te liggen bij de signalering. De bal ligt op dit beleidsterrein primair bij de Inspectie SZW; de gemeentelijke rol beperkt zich tot het zo goed en vroeg mogelijk signaleren en melden.[9]

Hoewel de gemeente Meierijstad terecht verwijst naar de invloed van internationale en nationale beleidskeuzes en ontwikkelingen op de aanpak van radicalisering en polarisatie, zien we dat de gemeente zich realiseert dat gemeenten 'groot en klein' met dit fenomeen te maken kunnen krijgen en dat gemeenten daarop voorbereid dienen te zijn. Bij radicaliseringsvraagstukken is het vooral van belang dat de gemeente de beschikking heeft of gebruik maakt van de nodige expertise op dit terrein. De gemeente heeft als taak scherp te zijn op signalen en zo nodig een signaleringsstructuur inzichtelijk maken.[10] Het is een beleidsterrein dat voor gemeenten duidelijk wint aan urgentie en importantie. Al sinds 2016 is Meierijstad in regionaal verband actief op dit beleidsterrein. In beleidsstukken is te zien dat de gemeente Meierijstad het bevorderen van deskundigheid en het willen leren van andere organisaties expliciet in het beleid heeft opgenomen. Het valt verder op dat de gemeente haar taak voor wat betreft het tegengaan van polarisatie serieus neemt door de ontwikkeling van een programma dat gericht is op het tegengaan van polarisatie.

2.2 Organisatie

De deelvragen zijn:
- *Hoe geeft de gemeente haar regierol in het realiseren van haar doelen uit het IVP vorm?*
- *Hoe krijgt de samenwerking van gemeente Meierijstad met de vijf andere gemeenten vorm?*

De gemeente Meierijstad heeft in de eerste periode van het IVP een stevige regierol gepakt. Gesprekspartners noemen de wijze waarop de gemeente regie voert 'sterk'. De gemeente vult deze rol in door zelf voortvarend casuïstiek op te pakken en zelf vaak ook een belangrijke rol te vervullen in het vormgeven van de aanpak. In de paragraaf wordt uitgelegd hoe dat in de praktijk gaat.

Gebiedsteams en procesregisseurs
De regierol van de gemeente op multidisciplinaire complexe casuïstiek is in de organisatie vertaald door een structuur op te bouwen met zes procesregisseurs per gebiedsteam. Dit jaar (dus in 2021) worden

[9] De aanpak van mensenhandel en (arbeids)uitbuiting is in het IVP 2019-2022 ook onder het strategische thema ''Ondermijning/georganiseerde criminaliteit'' gebracht. Naast de zorgkant is er ook een politionele, justitiële kant waarin de gemeente een taak heeft op het gebied van handhaving (bijvoorbeeld strijdig gebruik bestemmingsplan).
[10] Wetsvoorstel persoonsgerichte aanpak en meldingen over radicalisering en terroristische activiteiten: gemeentelijke verantwoordelijkheid om onderlinge afstemming van maatregelen te bevorderen bij de persoonsgerichte aanpak (pga), die meestal wordt vormgegeven in een regionaal veiligheidshuis.

deze gebiedsteams verder uitgebreid met professionals van Wmo en Participatie. We horen positieve geluiden over de periode 2018-2020 in het werken met gemeentelijke procesregisseurs. We beluisteren in de gesprekken dat hierbij een aandachtspunt is dat deze functionarissen zich meer mogen richten op het verhelderen van wat partners wel en vooral ook wat ze niet van elkaar mogen verwachten. De procesregisseurs mogen zich gaandeweg de uitrol van deze nieuwe werkwijze wat meer bezighouden met het *proces* en wat minder richten op de *inhoud*. Nu is het zo dat de gemeente aanzit bij relatief veel overleggen: dit is bij de omvorming naar gebiedsteams ook nodig. Hierbij valt op dat de gemeente focust op het regisseren van de samenwerking en het gebruikmaken van de uitvoeringskracht van partners, maar eigenlijk weinig toekomt aan *faciliteren*.

Vroegsignalering
Belangrijk onderdeel in de gemeentelijke aanpak op het snijvlak van zorg en veiligheid is de vroegtijdige aanpak van complexe problematiek. Dit roept de vraag op hoe het vroegtijdig signaleren van complexe problematiek is georganiseerd. Er wordt momenteel gewerkt met zeswekelijkse signaleringsoverleggen: een overleg voor Schijndel/Sint-Oedenrode en een overleg voor Veghel. We zien dat de gemeente de signaleringsstructuur van problematiek nog niet helemaal helder heeft en dat het opzetten ervan nog in ontwikkeling is. Er zijn voldoende mogelijkheden om dit verder te ontwikkelen naar een heldere structuur, gezien de korte lijnen die de gemeente met verschillende organisaties onderhoudt. Gesprekspartners zijn over deze korte lijnen positief. Wel is er nog onduidelijkheid over wanneer er precies sprake is van complexe problematiek, en waar signalen van complexe problematiek moeten worden gemeld.

AVE-systematiek
Voor meer structuur in de aanpak zal de gemeente gaan werken met de AVE-systematiek. ‘AVE’ staat voor ‘Aanpak Voorkoming Escalatie’ en is een methode om op basis van de ernst en complexiteit van casuïstiek te bepalen waar een casus thuishoort. Primair is de gemeente er vooral om ervoor te zorgen dat casuïstiek op AVE-1 en op AVE-2 wordt opgelost of wordt toegeleid naar de juiste zorgpartner zodat de casus niet escaleert. Met name de grens tussen AVE-2 en AVE-3 vraagt de komende tijd om aandacht en concretisering. In een van de gesprekken werd aangegeven dat het de bedoeling is dat zo weinig mogelijk casuïstiek wordt doorgezet naar een regionaal Zorg- en Veiligheidshuis. Deze uitspraak illustreert de instelling van de gemeente om problemen zo veel als mogelijk zelf te willen oppakken en oplossen.

Samenwerking met partners
Op het vlak van de organisatie van het beleid noemen we nog enkele belangrijke ontwikkelingen die gerelateerd zijn aan de vier subthema’s. Allereerst maakt het feit dat het *jongerenwerk* sinds dit jaar door een coöperatie wordt uitgevoerd, en niet langer door vijf losstaande welzijnsorganisaties, het beleidsveld voor de gemeente voor de komende tijd overzichtelijker en beter behapbaar. Waar het gaat om *kwetsbare personen* zit het belangrijkste aandachtspunt op het helder krijgen van de taakafbakening tussen met name het CvTB en de (wijk-)GGD. De taken lijken op papier helder te zijn omschreven. De wijk-GGD heeft een eropaf-functie, doet een eerste beoordeling en leidt vervolgens toe naar de juiste zorgpartner(s). In principe hebben wijk-GGD-ers geen eigen caseload, hoewel het soms nodig kan zijn dat ze zich eerst zelf nadrukkelijk met een casus bemoeien voordat ze deze goed kunnen overdragen. De CvTB is een uitvoerende partij voor bemoeizorg. Uit gesprekken blijkt dat er op casusniveau soms nog onduidelijkheid bestaat over wie er aan zet is. Als alle inzet en soorten aanpak op een rij worden gezet, blijkt dat de wijk-GGD en het CvTB deels overlappende werkzaamheden verrichten. De GGD en het CvTB willen beide geen mensen tussen wal en schip laten vallen, maar hebben niet altijd dezelfde opvattingen over de afbakening van taken. Waar de taakafbakening voor de een helder lijkt, zijn het

voor de ander in elkaar overlopende taakstellingen (zie verder bijlage 3). Dit vraagt nog de nodige aandacht.

Een ander aandachtspunt (waarin de implementatie van de hierboven genoemde AVE-systematiek kan helpen) is zorgen dat in voldoende mate gebruik wordt gemaakt van de expertise van partners en van regionale structuren zoals die van de zorg- en veiligheidshuizen in Oost-Brabant. Door daar vastgelopen complexe casuïstiek (*radicalisering*, *jeugdcriminaliteit*) in te brengen, kan gebruik worden gemaakt van de procesregie aldaar en wordt de gemeente enigszins ontlast.

De gemeente heeft zich de afgelopen periode ingezet voor het vergemakkelijken van de ontmoeting tussen verschillende partners op het snijvlak van zorg en veiligheid. Daartoe is een voormalig politiebureau bestemd als huis van ontmoeting voor boa's, gemeente, politie en woningcorporatie. De samenwerking die ontstaat in dit huis van zorg en veiligheid beschouwt de gemeente als een soort 'eigen veiligheidshuis op kleine schaal'.[11]

Andere samenwerkingsverbanden
De gemeente Meierijstad werkt in zeker 18 verschillende samenwerkingsverbanden (zie bijlage 9 voor een overzicht). Zoals hiervoor genoemd, werkt de gemeente lokaal samen met partners binnen de gemeente Meierijstad. Daarnaast werkt de gemeente samen met veel andere gemeenten. De samenwerking met de vijf gemeenten[12] in de directe omgeving werd de afgelopen jaren met name concreet in de aanpak van jeugdgroepen. Als het gaat om samenwerking neemt de gemeente Meierijstad gemakkelijk initiatief, heeft de gemeente een brede blik en kijkt zij regelmatig verder dan alleen de gemeenten in de directe omgeving. We zien dat de gemeente ook regionaal samenwerkt doordat de gemeente bijvoorbeeld actief is in een expertgroep met 38 gemeenten[13], politie, OM en partners op het vlak van radicalisering en polarisatie. Voor de opzet of uitvoering van een regionaal project (bijvoorbeeld 'project denormalisering drugs' of het schrijven van het 'Plan van aanpak mensenhandel en arbeidsuitbuiting' voor 38 gemeenten[14]), levert Meierijstad graag de (of een van de) trekker(s). Het door Meierijstad geïntroduceerde Lokaal Informatie Overleg (LIO) dat onder meer gericht is op het thema mensenhandel en arbeidsuitbuiting, wordt ook geïntroduceerd in andere gemeenten en resulteerde in een bredere intergemeentelijke samenwerking in het Bestuurlijk Interventieteam Meierij (BIM). Daarin wordt afgestemd met onder meer de Belastingdienst, en samen met de politie acties worden gepland om uitbuiting tegen te gaan. Het laat zien dat Meierijstad veel aandacht heeft voor de regio en in de samenwerking gemakkelijk de *lead* neemt.

2.3 Uitvoering

De deelvragen zijn:
- *Hoe wordt uitvoering gegeven aan de ambities in het IVP?*
- *Wat zijn succes- en faalfactoren in het uitvoering geven aan het IVP*

In deze paragraaf kijken we naar hoe Meierijstad de stap van papier naar praktijk zet, kortom: hoe komt men tot uitvoering van het voorgenomen beleid. Voordat we daarop ingaan, volgt eerst een opmerking gericht op de gerealiseerde voortgang in de beleidsuitvoering.

[11] Hoewel de naam en uitleg wellicht anders doet vermoeden, is het doel en de functie van dit ''veiligheidshuis'' niet te vergelijken met het regionale Zorg- en Veiligheidshuis.
[12] De vijf gemeenten waarmee Meierijstad op de schaal van het basisteam Meierij (politie-indeling) mee samenwerkt: Boxtel, Haaren, Heusden, Sint-Michielsgestel en Vught. Per 1 januari 2021 is Haaren geen zelfstandige gemeente meer.
[13] Na de herindeling is Haaren geen zelfstandige gemeente meer en zijn er nog 37 gemeenten in de regionale Eenheid Oost-Brabant.
[14] Sinds de herindeling betreft het 37 gemeenten.

Dan vallen vervolgens drie zaken op als het gaat om de wijze waarop de gemeente Meierijstad uitvoering geeft aan het beleid. Allereerst zien we dat de gemeente graag het voortouw neemt. Ten tweede valt op dat de gemeente er niet voor terugdeinst om waar nodig af te wijken van vastgestelde werkprocessen, hetgeen in de aanpak soms noodzakelijk is om effect te kunnen bereiken. Een derde en tevens belangrijk aspect in de uitvoering van beleid is dat de gemeente een lerende houding laat zien en steeds op zoek is naar inhoudelijke verdieping. Dit wordt bijvoorbeeld gedaan door succesvolle aanpakken van elders als uitgangspunt te nemen. Een voorbeeld hiervan is de keuze voor een jeugdgroepen aanpak die zich elders heeft bewezen.[15] Vanuit de hiervoor reeds genoemde brede blik die de gemeente heeft in de samenwerking, leggen ambtenaren gemakkelijk contact met een ministerie om bijvoorbeeld van de aldaar aanwezige expertise te kunnen leren.

Het beleidsplan heeft geleid tot het in gang zetten van de 42 acties en maatregelen. Deze zijn zoals gezegd verder uitgewerkt in een uitvoeringsplan. Het uitvoeringsplan voor het jaar 2020 geeft een overzicht van alle activiteiten die in dat jaar op de strategische thema's worden uitgevoerd (zie bijlage 10 voor de activiteiten en voortgang op het gebied van strategisch thema 2). De wijze waarop de gemeente de voortgang van het beleid beschrijft in het uitvoeringsplan maakt vergelijking met de voorgenomen 42 activiteiten uit het IVP erg lastig. Er is wel een voortgangsrapportage voor het jaar 2020 opgesteld.[16] Op grond van die rapportage, de gevoerde gesprekken en andere, bestudeerde documenten ontstaat de indruk dat tenminste een groot deel van deze acties en maatregelen wordt opgepakt. Als we de plannen zoals neergelegd in het uitvoeringsplan vergelijken met de voortgangsrapportage dan is het beeld, op grond van vergelijking van beide documenten, alleszins bemoedigend te noemen. We zien dat op enkele onderdelen, met name binnen de subthema's verwarde personen en jeugdcriminaliteit/overlast, de voortgang beperkter is dan beoogd. Maar we zien ook dat diverse onderdelen in het beleid, met name binnen radicalisering en polarisatie, juist intensiever werden aangepakt dan verwacht bij de start van het uitvoeringsplan. De omzetting van de 42 acties uit het IVP naar het uitvoeringsplan is lastig te achterhalen en niet nader toegelicht. In hoeverre de 42 acties precies zijn opgepakt, valt daardoor moeilijk na te gaan. Dat heeft ook te maken met dat zowel de 42 acties uit het IVP als ook de meer specifieke acties uit het uitvoeringsplan niet in termen van resultaat zijn geformuleerd. Daarmee zijn ze lastig meetbaar. Enkele belangrijke onderdelen die in de beleidsuitvoering naar voren komen, lichten we hierna uit.

Wijk-GGD'ers

Een belangrijke stap in de beleidsuitvoering op het vlak van het subthema kwetsbare personen is gezet met het aanstellen van twee wijk-GGD'ers twee jaar geleden. Deze functionarissen hebben een eropaf-functie en zeker ook een eropaf-mentaliteit. Meerwaarde hebben ze onder meer omdat ze korte tijd nadat een probleem is gesignaleerd in actie komen en aanwezig kunnen zijn op de plekken waar dat nodig is. Ze kunnen bij kwetsbare personen waar een crisis dreigt of anderszins problemen zijn, met deze persoon en het sociaal netwerk (als dat beschikbaar is) nagaan welke hulp er nodig is. Het instellen van een eropaf-functie met ruimte om maatwerk te leveren en voldoende aandacht te kunnen besteden aan een casus, kunnen we verbinden aan de ambitie van de gemeente om outreachend te werken.

Aanpak jeugdoverlast en de inzet van jongerenwerk

Waar het gaat om jeugdcriminaliteit en -overlast is er momenteel (in tegenstelling tot enkele jaren geleden) niet langer sprake van een criminele jeugdgroep in de gemeente Meierijstad. In Schijndel wordt actief geprobeerd om de door bewoners ervaren overlast bij de skatebaan en jongerencentrum Bizzi te

[15] De gekozen Plus-Min-Mee aanpak is een positieve benadering met onderscheid tussen kopstukken en meelopers en aandacht voor groepsdynamiek. Er zijn elders positieve ervaringen mee opgedaan.
[16] Gemeente Meierijstad, Voortgangsrapportage Uitvoeringsplan Integrale Veiligheid 2020, 28 december 2020.

verminderen. Dit wordt onder meer gedaan door de burgemeester het gesprek aan te laten gaan met de buurt en de jongeren. Ook worden er fysieke verkeersmaatregelen genomen en doet jongerenwerk de nodige investeringen. Zo zijn er bijvoorbeeld maatregelen waarbij jongeren worden beloond voor goed gedrag. Verder beluisteren we in de gesprekken dat het jongerenwerk vanuit preventief oogpunt een goede signalerende rol vervuld. We beluisteren dat ook in coronajaar 2020 het jongerenwerk duidelijk een positieve rol heeft vervuld; met name in relatie tot de coronamaatregelen.

Projectgroep ''huisvesting arbeidsmigranten'' en samenwerking in ISZW
Op het vlak van arbeidsuitbuiting heeft de gemeente te maken gehad met de huisvesting van arbeidsmigranten onder soms extreem slechte omstandigheden zoals in zeecontainers. Vanuit het LIO wordt dit met de inspectie SZW opgepakt. Door de projectgroep ''huisvesting arbeidsmigranten'' is in 2019 beleid uitgewerkt op het gebied van de realisatie van huisvesting van arbeidsmigranten in de gemeente Meierijstad.

Training van medewerkers en brede aanpak
Op het vlak van radicalisering en polarisatie[17] zijn duidelijk stappen gezet. Op dit beleidsterrein hangt veel af van de expertise om te kunnen signaleren en om deze signalen vervolgens ook te kunnen duiden. Het is daarom goed en van belang te zien dat in Meierijstad veel medewerkers zijn getraind door de ROR.[18] Door middel van eenzelfde training in 2021 zullen ook de medewerkers in de Toegang meer expertise ontwikkelen op het vlak van radicalisering en affiniteit krijgen met het herkennen van signalen.[19] De gemeente heeft duidelijk de nodige aandacht voor het subthema radicalisering, waarbij noodzakelijkerwijs de breedte wordt gezocht. Zo gaat het niet enkel om jihadisme, maar ook om extreem dierenrechtenactivisme, boerenprotesten en bijvoorbeeld 5G-opposanten.

In 2020 werd de gemeente in de praktijk geconfronteerd met ontevreden en soms zelfs radicale boeren die bijvoorbeeld protesteerden bij het distributiecentrum van de Jumbo in Veghel. De gemeente was genoodzaakt hierop te reageren en heeft in de aanpak intensief samengewerkt met de politie, de gebiedsofficier van het OM, de provincie en de betrokken bedrijven zoals de Jumbo. We constateren dat er veel is geleerd en er zijn al doende relaties ontstaan waarvan de gemeente ook gebruik kan maken bij het verder vormgeven van een programma tegen polarisatie. Het bewaken van het evenwicht tussen het recht op demonstratie en het handhaven van de openbare orde en veiligheid stond met deze boerenprotesten (eind 2019 en in 2020) voor de gemeente Meierijstad ineens prominent op de agenda. Omdat de gemeente voor zichzelf een belangrijke rol ziet in het tegengaan van polarisatie en om voorbereid te zijn op toekomstige gebeurtenissen, wordt nu op basis van de opgedane ervaringen in de praktijk, toegewerkt naar het opzetten van een passende structuur. Daartoe worden in 2021, met regionaal toegekende versterkingsgelden van de NCTV[20], *webbased* focusgroepen georganiseerd. Ook wil de gemeente een focusgroep formeren bestaande uit burgers en sleutelfiguren van partnerorganisaties. Via deze instrumenten kan de gemeente als het ware zelf de signalen ophalen en tevens komen tot het formuleren van heldere boodschappen die tegenstellingen in de lokale gemeenschap dienen tegen te gaan. De focusgroepen moeten ook helpen in de opgaven met betrekking tot de huisvesting van arbeidsmigranten, woonwagenbewoners en statushouders.

[17] Ook hier is er sprake van een brede interpretatie van een beleidsveld; zo beschouwt Meierijstad ook inclusie en participatie als onderdeel van het uitvoeringsplan dat zich richt op radicalisering en polarisatie.
[18] De ROR is het Rijksopleidingsinstituut tegengaan Radicalisering: een gerenommeerde partij op dit terrein.
[19] Daarnaast kregen klantmanagers ook de mogelijkheid om trainingen te volgen over psycho-educatie, aanpak huiselijk geweld, procesregie etc.
[20] NCTV staat voor de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid.

Uit de gesprekken leiden we af dat de eigen rol van de gemeente in de aanpak van lastige casuïstiek meermaals effectief is gebleken. De gemeente realiseert zich goed dat, juist om verder te kunnen komen in de meest lastige casuïstiek, de gebaande paden niet altijd tot het gewenste effect leiden.

2.4 Effecten en sturing

De deelvragen zijn:
- *Hoe verhoudt de uitvoering zich tot de ambities en doelen in het IVP?*
- *Welke mogelijkheden heeft de gemeenteraad om (bij) te sturen op het realiseren van het IVP?*

Zowel de ambities, doelen en acties uit het IVP, als ook de activiteiten in het uitvoeringsplan zijn niet in termen van resultaat geformuleerd. Daarmee zijn ze niet SMART geformuleerd en dus lastig meetbaar. Dat maakt het voor de gemeenteraad lastig om na te gaan in hoeverre de 42 activiteiten worden gerealiseerd. Een instrument waarop de raad wél kan sturen, is de voortgangsrapportages die periodiek worden opgesteld.[21] Daarin is, weliswaar in een anders gestructureerde weergave, aangegeven waar de gemeente op inzet en wat er is gerealiseerd. Hoewel ‘‘SMART-ness’’ dus nog ontbreekt, krijgt de raad aan de hand van de tabellen in de voortgangsrapportages wel enig beeld van waar de gemeente staat in de uitvoering van het IVP. Wat nog ontbreekt is een heldere vertaling van de 42 activiteiten in het IVP naar het uitvoeringsplan. Het leggen van deze verbinding mag wel worden verwacht van de gemeente.

Veel van de voorgenomen acties en plannen zijn halverwege de beleidsperiode nog in ontwikkeling. En hoewel ‘informatiegestuurd werken’ een van de belangrijke uitgangspunten is van het beleid op zorg en veiligheid, is de hierbij horende ‘monitoring’ in het beleidsplan letterlijk een sluitpost.[22] Hoewel dit het lastiger maakt om tastbare resultaten te onderbouwen, kunnen op grond van de gesprekken en documentstudie nog genoeg resultaten en mogelijke effecten op een rij worden gezet. Bij het lezen van deze paragraaf moeten we ons realiseren dat de mogelijkheden voor de gemeente in het coronajaar 2020, door de inzet van zorg en veiligheid op de pandemie, redelijk beperkt waren. Andere en nieuwe taken omtrent veiligheid kregen hierdoor in 2020 regelmatig prioriteit.

Verbetering van signalering casuïstiek: toename (aan)meldingen
Meerdere gesprekspartners geven aan dat er een toename te zien is in de (aan)meldingen van casuïstiek kwetsbare personen. Hoewel een deel te verklaren zal zijn vanuit externe factoren zoals de vestiging van een zorgaanbieder (forensische zorg Unitio kwam naar Sint-Oedenrode) is het waarschijnlijk dat dit zeker ook te maken heeft met (ambtelijke) gedrevenheid en betrokkenheid: het lukt hierdoor beter om deze personen in het vizier te krijgen. Een van de gesprekspartners benoemt dat er vermoedelijk meer meldingen binnenkomen doordat de gemeente en samenwerkingspartners elkaar steeds beter weten te vinden. Het beeld is dat de aantallen meldingen die bij de toegang en bij klantmanagers binnenkomen toenemen en complexer lijken te worden. In 2019 was het beroep op het CvTB dan ook zeer groot (+47% boven begroting).[23] Het beeld is echter wel dat door de inzet van de wijk-GGD’er een verdere toename van nieuwe meldingen in Meierijstad mogelijk is gedempt.[24] Toeleiden naar zorg wordt bemoeilijkt door een tekort aan gekwalificeerd personeel en een tekort aan plekken als gevolg waarvan wachtlijsten ontstaan.[25] Gedurende de coronaperiode is de overlast van

[21] Gemeente Meierijstad, Voortgangsrapportage Uitvoeringsplan Integrale Veiligheid 2020, versie 28 december 2020. Gemeente Meierijstad, Uitvoeringsplan Integrale Veiligheid 2021, versie 29 december 2020.
[22] Er worden aan het eind van het beleidsdocument enkele zinnen aan gewijd die weinig concreet zijn.
[23] Frank Meeuwsen, Offerte 2020 Centrum voor Trajecten en Bemoeizorg, oktober 2019.
[24] Zonmw, eindverslagformulier m.b.t. pilot wijk-GGD’er gemeente Meierijstad, januari 2020.
[25] Zie leerpunten uit Zonmw, eindverslagformulier m.b.t. pilot wijk-GGD’er gemeente Meierijstad, januari 2020: Het is moeilijk om de doelgroep bij het GGZ in traject(en) te krijgen in verband met wachtlijsten aldaar.

verwarde personen gestegen. Dat geldt voor zowel Meierijstad als voor Nederland in zijn geheel. Mogelijk is dat te verklaren doordat de begeleiding van patiënten in een ambulante setting (tijdelijk) enkel digitaal mogelijk was of doordat de juiste begeleiding ontbrak. Ook kan het te maken hebben met oplopende spanningen in de samenleving. De ontwikkeling van het aantal politiemeldingen is te vinden in bijlage 1.

Woonwagenkamp Nederboekt: verbetering van zorg én van veiligheid

Een belangrijk resultaat van een beleid waarin doorpakken en buiten kaders denken een belangrijk kenmerk is, is te zien in woonwagenkamp Nederboekt. De gemeente constateerde samen met de bewoners enige jaren geleden dat de woon- en leefsituatie hier verbeterd kon worden. Er speelden diverse sociaal maatschappelijke problemen. Na een lang voortraject waarin veel is gesproken met de bewoners wordt nu voor een familie van in totaal zo'n 25 personen zes huizen gebouwd. Het betreft een omvangrijke opgave waarbij wordt samengewerkt met partijen als het CvTB, welzijn, leerplicht, politie, jeugdzorg en onderwijs. Partijen weten wat er van elkaar verwacht wordt en ze versterken elkaar. In de aanpak is volgens onze gesprekspartners duidelijk te zien dat de gemeente, na een start waarbij nog wél binnen de eigen (beleids)koker werd gedacht, inmiddels daadwerkelijk sturing op een integrale aanpak is gerealiseerd. Partijen hebben hierdoor duidelijkheid over elkaars (andere) belangen en taken. Dat geldt voor zowel de ketenpartners als voor verschillende afdelingen binnen de gemeente. Gaandeweg ontstond er inzicht in deze verschillende belangen, werd er met elkaar meegedacht en ging men samen op zoek naar een passende gezamenlijk gedragen oplossing. Het effect hiervan is dat er uitzicht is op een blijvend betere leefsituatie van betrokken bewoners met en passant een vermindering van leefbaarheidsproblemen in de omgeving.

Politie wordt ontlast bij meldingen 'verwarde personen'

Het ontlasten van politie bij de aanpak van de jaar na jaar toenemende meldingen van personen met verward en suïcidaal gedrag[26], is overal in Nederland hard nodig. Uit recent onderzoek in de naburige provincie Limburg (Hoogeveen C., nog te verschijnen rapport) blijkt dat bij maar liefst de helft van alle politiemeldingen zorg en hulp nodig is die nu niet (snel) kan worden geboden. Een belangrijke constatering is dat politie meer wordt ontlast bij meldingen in Meierijstad sinds de start van twee wijk-GGD'ers.[27] Hiermee wordt tegemoetgekomen aan de klacht van politie dat ze met hulpverlening aan personen met verward gedrag deels oneigenlijke taken uitvoert. Andere partijen zijn beter in staat en geëquipeerd om deze kwetsbare personen te helpen en de juiste zorg te bieden.

De politie is positief over de outreachende inzet van de wijk-GGD'ers, mede omdat zij door de korte lijnen de politie ontlasten in hun werkzaamheden. De goede en vele opgebouwde contacten van wijk-GGD'ers worden positief en effectief genoemd door diverse respondenten. Ze zorgen ervoor dat de juiste partners worden betrokken, waardoor ook sneller juiste hulpverlening kan worden geboden. Er wordt geschat dat zonder de systeemgerichte inzet van de wijk-GGD'ers het aantal meldingen in Meierijstad verder zou zijn toegenomen.[28] De wijk-GGD'ers ontwikkelen zich daadwerkelijk tot een spil in het netwerk, zo komt naar voren uit de gesprekken. Op die manier maakt de gemeente daadwerkelijk meters op het snijvlak van zorg en veiligheid.

[26] Men spreekt doorgaans van 'meldingen verward gedrag'. Maar uit binnenkort te verschijnen onderzoek in de provincie Limburg, blijkt dat in circa een kwart van de gevallen 'verwarde personen' in minder of meerdere mate ernstige uitspraken doen duidend op suïcidedreiging.

[27] De CvTB, een belangrijke samenwerkingspartner van de wijk-GGD'ers, geeft aan dat bij hen de ondersteuning van politie in het verleden juist een verbeterpunt was.

[28] Zonmw, eindverslag formulier m.b.t. pilot wijk-GGD'er gemeente Meierijstad, januari 2020.

Monitoring jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit

De gemeente monitort het subthema jeugdoverlast en criminaliteit onder meer middels de 4G's, de GGD-monitor, project Bobbi B en de app Social Control.[29] Met name de app Social Control lijkt een veelbelovend middel voor (toekomstige) monitoring. Het is echter (nog) niet duidelijk wat de precieze resultaten en effecten zijn van de inzet van jongerenwerk en straathoekwerk. De coronaperiode zorgt ervoor dat data moeilijk te vergelijken is met de situatie zoals die normaalgesproken is. De gemeente denkt wel dat het straathoekwerk van jongerenwerk een rol speelt in (bijvoorbeeld) de mate waarin de jeugd zich aan de coronaregels houdt. Wel blijkt uit politiecijfers dat het aantal meldingen van jeugdoverlast fors is gestegen in het eerste en tweede kwartaal van 2020 (zie bijlage 1). Mogelijk is dat de verklaren door de corona-crisis. Door de sluiting van scholen kreeg de jeugd veel vrije tijd en zochten zij elkaar op in de openbare ruimte. Ook organiseerde jongerenwerk het afgelopen jaar minder activiteiten. Mogelijk nemen de meldingen van jeugdoverlast later in 2020 ook weer af doordat de scholen toen weer (deels) open waren. Daarnaast kan de (toegenomen) meldingsbereidheid van mensen die thuis zijn vanwege de coronacrisis een aandeel hebben gehad in de stijging.[30]

Betrokkenheid van de raad

De raad heeft diverse sturingsmogelijkheden in het lokaal veiligheidsbeleid. Zo heeft de raad een rol bij het vaststellen van prioriteiten in het regionaal beleidsplan, maar ook tussentijds kan de burgemeester worden bevraagd op de aangebrachte prioritering. Ook kan de burgemeester worden gevraagd om in het driehoeksoverleg met de politie en het Openbaar Ministerie aandacht te vragen voor een specifiek onderwerp. Verder kan de raad, aan de hand van de vele acties die in het beleidsplan zijn opgenomen, de burgemeester vragen om periodiek de voortgang hierop aan te geven.

De gemeenteraad stelde op 5 juli 2018 het IVP vast. Over de voortgang van het IVP is de raad niet tussentijds geïnformeerd. Wel is de raad betrokken geweest bij de totstandkoming van het eigen (zogenoemde) veiligheidshuis.

Eind 2018 werd de gemeenteraad in de gelegenheid gesteld zienswijzen in te dienen ten aanzien van het ontwerp Regionaal Veiligheidsbeleid 2019-2022. De raad besloot echter geen zienswijzen in te dienen omdat de regionale prioriteiten mede op basis van de op 5 juli 2018 vastgestelde lokale prioriteiten geformuleerd waren. Daarnaast passen de (regionaal) geformuleerde ambities, doelen en uitgangspunten bij de ambities en doelen van de gemeente Meierijstad.

Tot slot: om goed te kunnen sturen is geobjectiveerde sturingsinformatie nodig. Hier kan de gemeente een verbeterslag maken. Naast de beschikbaarheid van politiecijfers over criminaliteit bestaat bij de gemeente met name behoefte aan inzicht in aantallen zorgmeldingen, ook opgesplitst naar woonkern (zie bijlage 4). Daarbij is ook behoefte aan het bijhouden van de meldingen of signalen van complexe casuïstiek die bij de gemeente binnen komen *per kern.* Hiervoor is echter eerst nodig dat wordt vastgesteld en afgesproken wat men verstaat onder 'complexe problematiek'. Voor informatie vanuit het jongerenwerk is het gebruik van de app Social Control gestart waarmee ook gemeentebreed sturingsinformatie kan worden verzameld.

[29] Zie bijlage 5 voor uitleg over deze projecten.
[30] Gemeente Meierijstad, overzicht misdrijven en incidenten Coronaperiode binnen het basisteam de Meierij, mei 2020.

3. Conclusies

Hoofdconclusie

De gemeente Meierijstad is vooruitstrevend en ambitieus in hetgeen zij wil bereiken op het vlak van integrale veiligheid. Dit blijkt in de eerste plaats uit de brede scope van het Integraal Veiligheidsplan Meierijstad (IVP) 2019-2022, dat op vier strategische thema's een groot aantal activiteiten bevat. Binnen het specifiek onderzochte strategisch thema ''Verbinding zorg en veiligheid'' gaat het om 42 activiteiten verdeeld over vier subthema's. Deze zijn kwetsbare groepen (zoals personen met verward gedrag); jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit; mensenhandel en arbeidsuitbuiting; en polarisatie en radicalisering. Veel van de activiteiten zijn erop gericht om vroegtijdig problemen te signaleren. De gemeente wil aan de voorkant van de problematiek komen en daarop acteren. Hoewel een relatie tussen de ondernomen activiteiten en het IVP lastig te leggen is, kan wél worden gesteld dat de gemeente op alle subthema's intensief inzet. Dit doet vermoeden dat er tenminste relevante resultaten bereikt kunnen worden binnen de beleidsperiode. We zien dit terug in de vergelijking van plannen, de realisatie zoals blijkt uit de voortgangsrapportage (zie bijlage 10) en uit de gesprekken.

De aanpak vergt samenwerking met partners zoals politie, zorginstellingen en welzijnsorganisaties. De gemeente pakt het optuigen van deze samenwerking voortvarend op. Dat blijkt uit de regierol die de gemeente naar zich toe trekt, uit het realiseren van intergemeentelijke samenwerking, maar ook uit het nemen van verantwoordelijkheid voor een groter gebied. Uit het onderzoek blijkt dat de gemeente zich een goede partner toont. Ook is te zien dat de gemeente graag het voortouw neemt, er niet voor terugdeinst om waar nodig af te wijken van vastgestelde werkprocessen, een lerende houding laat zien en steeds op zoek is naar inhoudelijke verdieping. We zien dat de voortvarende uitvoering ook concrete resultaten oplevert met te verwachten positieve effecten. Resumerend: de gemeente is zowel op bestuurlijk als op ambtelijk niveau vooruitstrevend en ambitieus. Ze doet de goede dingen en doet veel dingen goed, met het oog op de integrale veiligheid in Meierijstad.

Er is ook een keerzijde. Het college heeft er niet voor gekozen om doelen in termen van resultaten of beoogde maatschappelijke effecten te formuleren. Dat maakt de realisatie van de doelen lastig meetbaar en maakt het voor de gemeenteraad lastig nagaan hoe de gemeente ervoor staat in de realisatie van haar doelen en ambities. Ondanks dat de ''SMART-ness'' ontbreekt, geven de periodieke voortgangsrapportages de raad wel enigszins een beeld van waar de gemeente staat.

Ten aanzien van de voorgenomen activiteiten is duidelijk dat het college (en de ambtelijke organisatie) de lat hoog legt. We zien dat verschillende activiteiten door het college kunnen worden opgepakt, maar dat er tegelijkertijd ook geen duidelijke keuzes worden gemaakt en een heldere verbinding met het IVP ontbreekt. Verder kunnen op onderdelen de samenwerkingsafspraken nog wat beter. Kijkend naar 2020 is te zien dat het niet kunnen opstarten van een deel van de activiteiten met de coronacrisis verband houdt. Er is, mede hierdoor, niet bereikt wat voor het jaar gepland stond.

We werken de belangrijkste punten uit in de deelconclusies en de daarbij behorende aanbevelingen.

Deelconclusie 1

Het hoge ambitieniveau is te prijzen, maar vormt tegelijkertijd een valkuil. Het ontbreekt aan prioritering en keuzes, mede door de gedrevenheid bij diverse betrokkenen. Wanneer de gemeente van alles een beetje doet, zijn de te verwachten effecten beperkt.

Aanbeveling 1 (aan het college en de gemeenteraad)
Heldere keuzes en afbakening van taken van de gemeente zijn nodig om te waarborgen dat de nadruk niet te veel ligt op kwantiteit (veel activiteiten), maar ook voldoende blijft liggen op kwaliteit (effectieve activiteiten). Als systematisch een afgewogen en realistische keuze wordt gemaakt over de complexiteit van casuïstiek, wordt het ook mogelijk om met partners een effectieve aanpak vorm te geven. Voer periodiek het gesprek met de burgemeester als verantwoordelijke openbare orde en veiligheid, om na te gaan hoe gemaakte keuzes zich verhouden tot het IVP.

Deelconclusie 2
Het ontbreekt aan specifieke en meetbare doelen, zowel wat betreft beoogde maatschappelijke effecten als concreet door de gemeente te behalen resultaten. Het college heeft ervoor gekozen het IVP te formuleren in termen van activiteiten, niet in termen van te behalen resultaten met het oog op een hoger liggend maatschappelijk doel. Hierdoor is niet duidelijk welke resultaten de gemeente in ieder geval wil behalen in een bepaald jaar. Duidelijke en scherpe doelen vergemakkelijken bijsturing en vormen een basisvoorwaarde voor monitoring (plan, do check act-cyclus), Ze zijn ook van belang met oog op keuzes en prioritering met het oog op de benodigde en beschikbare capaciteit. Op onderdelen lijkt de capaciteit soms tekort te schieten. Ten slotte zorgen scherpe doelen voor een kader voor keuzes bij actuele kwesties. Het domein veiligheid kenmerkt zich namelijk door een bepaalde mate van onvoorspelbaarheid en ad hoc inzet.

Aanbeveling 2 (aan het college)
Formuleer specifieke en meetbare doelen, die zowel intern als extern herkenbaar en werkbaar zijn. Dit kan bijvoorbeeld door na te gaan tot welke resultaten de huidige activiteiten in het IVP zouden moeten leiden.

Deelconclusie 3
Er is binnen het domein van zorg en veiligheid behoefte aan sturing vanuit de gemeentelijke regierol. De regierol van de gemeente laat zich allereerst zien in het opstellen en uitvoeren van beleid, vervolgens bij het maken van samenwerkingsafspraken en daarna bij het verbeteren van processen en samenwerking tussen de verschillende partners uit het veiligheids- en sociaal domein. In de uitvoering is hier ook aandacht voor, maar kan en mag de gemeente zich vaker dan nu gebeurt, richten op haar sturende rol. De noodzaak van regie door de gemeente is bijvoorbeeld te zien in de overlap in taakverdeling en doelgroep van bemoeizorg (CvTB) en de wijk-GGD. De gemeente maakt weliswaar duidelijk *dat* zij regie wil voeren op de samenwerking, maar er wordt niet uitgewerkt *hoe* die regie er vervolgens uit moet zien of wat het inhoudt.

Aanbeveling 3 (aan het college)
Maak als gemeente expliciet wat de eigen regierol behelst, wat daarin de verwachtingen ten aanzien van de verantwoordelijkheden van partnerorganisaties zijn en maak hierover onderling afspraken.

Deelconclusie 4
De gemeente heeft de ambitie om veel zelf te willen oppakken en oplossen, terwijl er een regionaal netwerk aan partners bestaat. Enerzijds is zichtbaar dat de gemeente oog heeft voor regionale samenwerking en daarin ook gemakkelijk de *lead* neemt. Anderzijds is een aandachtspunt dat de gemeente bij de eigen uitvoering moet zorgen dat in voldoende mate gebruik wordt gemaakt van de expertise van partners en van regionale structuren zoals die van de zorg- en veiligheidshuizen. Het is zaak om bij de implementatie van de AVE-systematiek hiermee terdege rekening te houden door heldere operationalisering van verschillende AVE-niveaus. Door vastgelopen complexe casuïstiek (*radicalisering*, *jeugdcriminaliteit*) tijdig in te brengen bij zorg- en veiligheidshuizen, kan gebruik worden

gemaakt van de procesregie aldaar, de soms hoognodige combinatie van straf-, zorg- en bestuurlijke interventies, en wordt de gemeente enigszins ontlast.

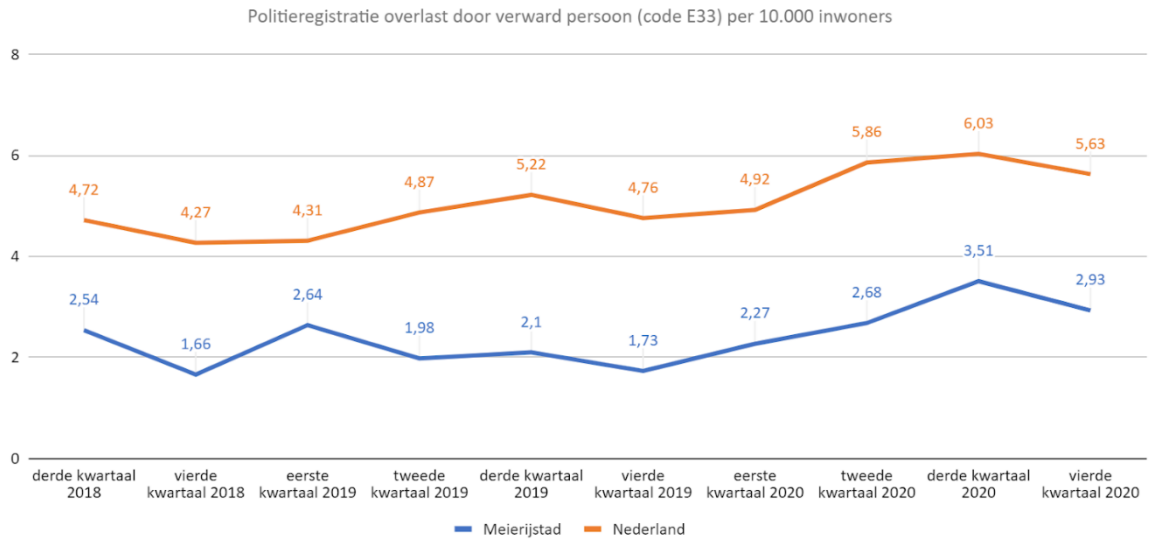
Aanbeveling 4 (aan het college)
Maak als gemeente gebruik van regionale voorzieningen zoals het veiligheidshuis, op het moment dat complexe casuïstiek - waarbij de combinatie ‘straf en zorg’ nodig is - vastloopt.

Deelconclusie 5
De gemeente heeft de ambitie om informatiegestuurd te werken, maar deze ambitie vergt nog nadere concretisering en uitwerking. Informatiegestuurd werken houdt in dat ‘het in kaart brengen en analyseren van gebeurtenissen, signalen en trends en het in beeld brengen van risico’s en ondermijnend en crimineel gedrag’ de basis vormt voor het signaleren van ontwikkelingen, het nemen van maatregelen en het bepalen van capaciteit. Op dit moment valt bijvoorbeeld op dat nog geen voortgang te zien is op het dossier ‘Veiligheidsinformatieknooppunt’. Wanneer de gemeente meer aandacht besteedt aan de bundeling en monitoring van deze gegevens, krijgt de gemeente ook beter zicht op trends en ontwikkelingen.

Aanbeveling 5 (aan het college)
Genereer sturingsinformatie door - samen met partners - in te zetten op het systematisch verzamelen en bijhouden van (bijvoorbeeld) meldingen en casuïstiek die besproken en aangepakt is. Een systeem van monitoring en periodieke verslaglegging is nodig, zonder dat dit verzandt in het bijhouden van onnodige detailinformatie. Hierbij kan de gemeente gebruik maken van cijfers die partners (politie, CvTB, GGD, et cetera) al verzamelen en deels ook al (geanonimiseerd) aanleveren.

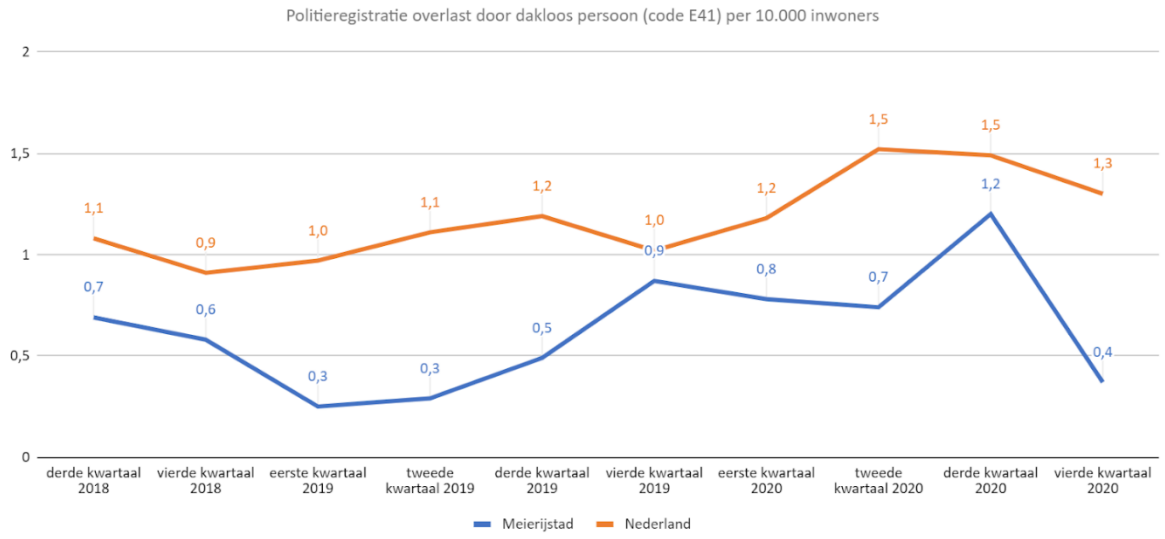
Bijlage 1. Kwantitatieve ontwikkeling zorg en veiligheid Meierijstad

De onderstaande grafieken bevatten kwantitatieve data over de ontwikkeling van verschillende soorten politiemeldingen. De grafieken geven een indicatie van ontwikkeling op het thema zorg en veiligheid in Meierijstad in de tijd en ten opzichte van Nederland als geheel. Onder elke grafiek wordt een beknopte duiding gegeven.

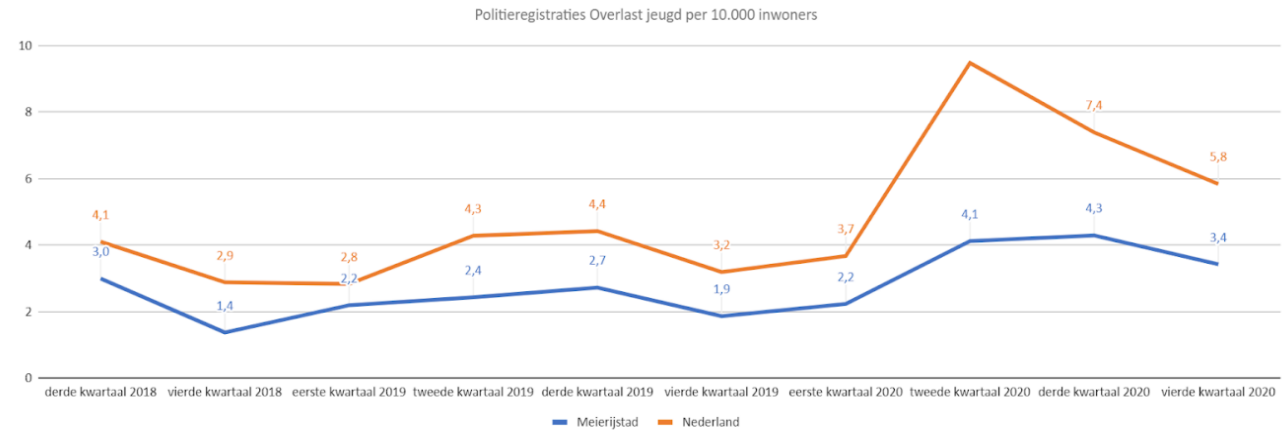
Figuur 1. Politieregistratie overlast door verward persoon (bron: Politie)

Het aantal politiemeldingen met betrekking tot verwarde personen is in Meierijstad maar ook landelijk gestegen gedurende de coronaperiode. In Meierijstad ligt het aantal meldingen relatief gezien laag ten opzichte van landelijke cijfers. De stijging is mogelijk te verklaren doordat de begeleiding van patiënten in een ambulante setting (tijdelijk) enkel digitaal mogelijk was of GGZ-begeleiding (deels) ontbrak. Ook kan het te maken hebben met oplopende spanningen in de samenleving.

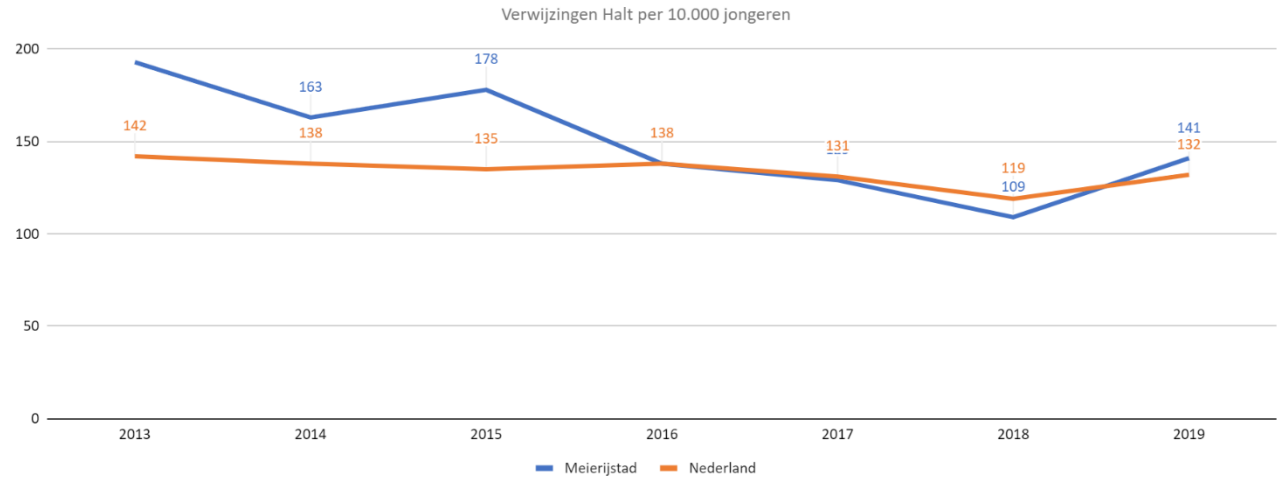
Figuur 2. Politieregistratie overlast door dakloos persoon (bron: Politie)

In het derde kwartaal van 2020 is het aantal meldingen van overlast door een dakloos persoon fors gestegen, waarna het in het vierde kwartaal weer is gedaald. Het totaal aantal ligt onder het landelijk gemiddelde.

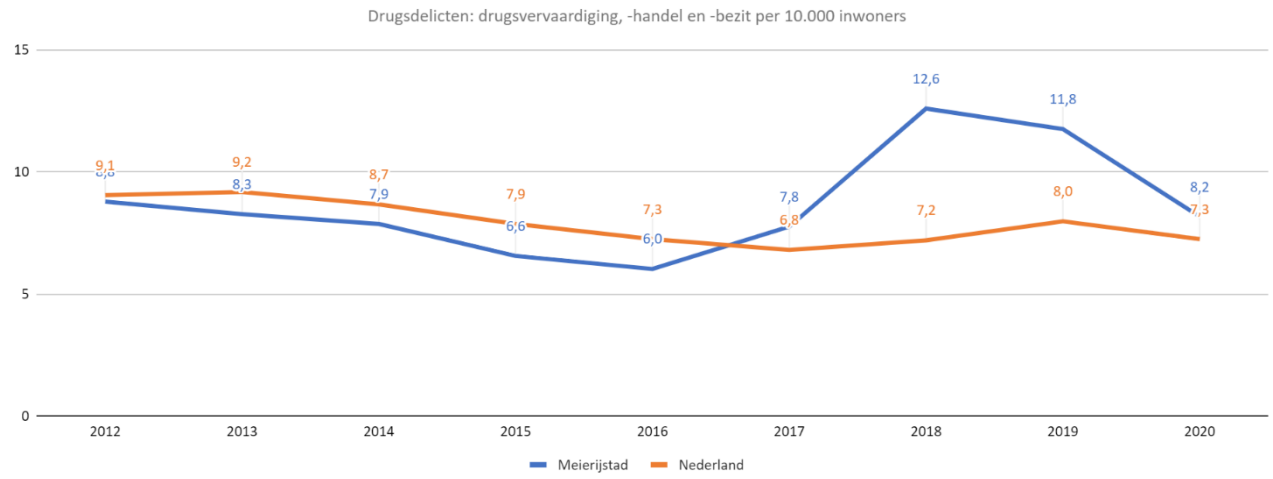
Figuur 3. Politieregistratie overlast jeugd (bron: Politie)

Het aantal meldingen van jeugdoverlast is fors gestegen in het eerste en tweede kwartaal van 2020. Mogelijk is dat de verklaren door de corona-crisis. Door de sluiting van scholen kreeg de jeugd veel vrije tijd en zochten zij elkaar op in de openbare ruimte. Er werd gecontroleerd op de handhaving van de avondklok. Mogelijk nemen de meldingen van jeugdoverlast eind 2020 weer af doordat de scholen (deels) open gingen. De (toegenomen) meldingsbereidheid van mensen die thuis zijn vanwege de coronacrisis kan een aandeel hebben gehad in de stijging.

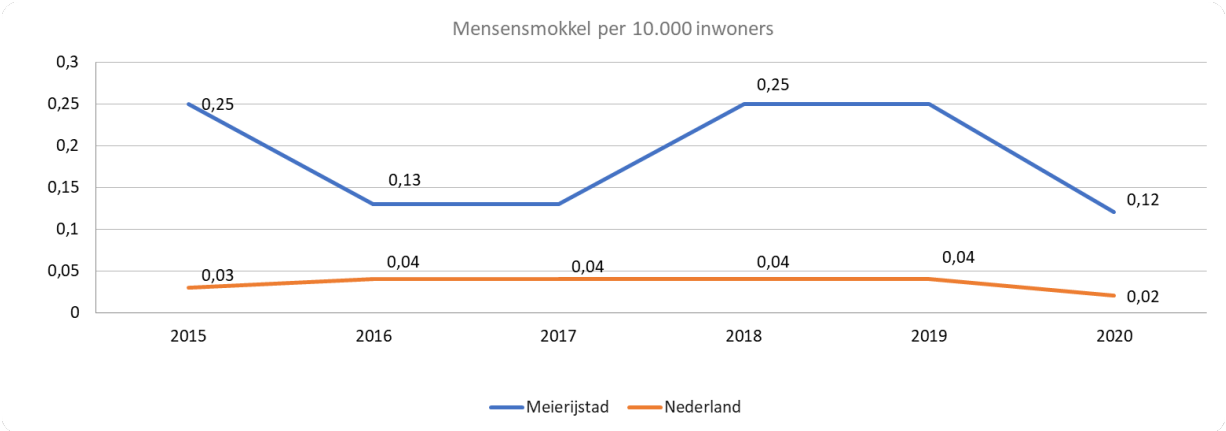
Figuur 4. Verwijzingen Halt (bron: Politie)

Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie. In de periode tot 2016 lag het aantal verwijzingen in Meierijstad boven het landelijk gemiddelde. In de jaren daarna lag het aantal lager, rond het landelijk gemiddelde.

Figuur 5. Drugsdelicten: drugsvervaardiging, -handel en -bezit (bron: Politie).

Wat betreft de aantallen drugsdelicten (bezit, handel en vervaardigen van softdrugs en harddrugs) was 2016 en 2017 in Meierijstad een flinke toename te zien. Het lag enige tijd (2018 en 2019) flink boven het landelijk gemiddelde om vervolgens weer te dalen in 2020. Mogelijk is de daling een gevolg van de aanpak door politie en hulpverleners.

Figuur 6. Aantal gevallen van mensensmokkel (bron: Politie)

Met als kanttekening vooraf dat de aantallen klein zijn hetgeen vergelijkingen lastig maakt, merken we op dat het aantal geconstateerde gevallen van mensensmokkel de afgelopen jaren in Meierijstad boven het landelijk gemiddelde lijkt te liggen. Over ontwikkelingen in Meierijstad kunnen geen uitspraken worden gedaan vanwege de beperkte betrouwbaarheid van de cijfers in de grafiek.

Bijlage 2. Algemeen beleidskader

In bijlage 2 staat het beleidskader met daarin de ambities en doelen van de gemeente Meierijstad centraal.

Algemene ambities en doelen

De gemeente Meierijstad wil een gemeente zijn waar inwoners en bezoekers zich welkom, thuis en veilig voelen. Daartoe heeft de gemeente voor de periode 2019-2022 de volgende algemene doelen gesteld:

- Afname van criminaliteit;
- Toename van veiligheidsgevoelens;
- Voorkomen en bestrijden van incidenten en verstoringen van de openbare orde;
- Verankeren van de veiligheid in de kernen, wijken en buurten;
- Inzet van maatregelen en formatie op basis van het systematisch verzamelen van informatie en het integraal analyseren van de problematiek (*intelligence*).

Het IVP heeft een brede scope en is uitgewerkt in een groot aantal activiteiten. We zien een ambitieuze gemeente voor wat betreft het realiseren van veiligheid in Meierijstad. Dit betekent dat er heel veel werk te doen is voor de gemeente. Typerend is de opmerking van een van de gesprekspartners die aangeeft dat het stellen van (meer) prioriteiten niet past bij dit college van B&W en wellicht ook niet bij de organisatie die ze daaronder gevormd hebben.

Om toe te kunnen werken naar bovengenoemde ambities en doelen, werkt de gemeente aan de hand van de volgende uitgangspunten:

- Een integraal veiligheidsplan met meerdere gemeenten;
- Informatiegestuurd werken;
- Balans tussen preventie, zorg en repressie; verbinding tussen zorg en veiligheid.

Samenwerking met vijf andere gemeenten[31]
Bij het opstellen en de uitvoering van bovengenoemde doelstellingen werkt de gemeente samen met onder andere de omliggende gemeenten: Boxtel, Heusden, Sint-Michielsgestel en Vught. Voordeel van deze samenwerking is dat de gemeenten – vanuit een gedeelde visie op – en aanpak van – belangrijke veiligheidsthema's – elkaar goed versterken. Omdat er sprake is van één bestuurlijk geluid, is ook de aansturing van de politie hiermee meer robuust. Daarnaast kunnen de gemeenten gemakkelijker thema's en bijbehorende taken verdelen.

Informatiegestuurd werken
Op basis van gedeelde en gedragen prioriteiten is het doel om tot een integrale aanpak te komen. De gemeente werkt daarbij informatiegestuurd. Dit houdt in dat 'het in kaart brengen en analyseren van gebeurtenissen, signalen en trends en het in beeld brengen van risico's en ondermijnend en crimineel gedrag' de basis vormt voor het signaleren van ontwikkelingen, het nemen van maatregelen en het bepalen van capaciteit. Dit brengt met zich mee dat er een systematische wijze dient te zijn om de benodigde informatie op basis waarvan wordt geacteerd, te verzamelen.

Balans tussen preventie, zorg en repressie; verbinding tussen zorg en veiligheid

[31] Sinds 1 januari 2021 is Haaren geen zelfstandige gemeente meer. In het IVP wordt Haaren wel nog genoemd als zelfstandige gemeente.

De juiste balans tussen preventie, zorg en repressie betekent het bieden van hulp op de plaatsen en tijdstippen waar dat nodig is, hetgeen (mede) tot stand komt door het verbinden van zorg en veiligheid. Daarbij is van belang dat de toepassing van bestuurlijke en strafrechtelijke interventies in combinatie met een pakket maatregelen gericht op (na)zorg en preventie, goed worden afgestemd.
Omdat de positie van handhaving hierbij een belangrijke rol speelt, gaat de gemeente veiligheid en handhaving nadrukkelijker verbinden. Ook inwoners en ondernemers kunnen worden betrokken bij acties (in de situaties waar de leefbaarheid onder druk komt). De gemeente probeert partijen bij elkaar te brengen en initiatieven van haar inwoners en ondernemers te stimuleren.

Uitvoeringsplan, monitoring en evaluatie

Het integraal veiligheidsbeleid is neergelegd in een uitvoeringsplan. Het uitvoeringsplan 2020[32] is in samenspraak met de betrokken werkateliers[33] tot stand gekomen en geeft een overzicht van alle activiteiten en acties die in 2020 op de strategische thema's worden uitgevoerd (zie bijlage 10 voor voortgang). Het Uitvoeringsplan is vorig jaar voor het eerst op deze manier vormgegeven; het is ambitieus maar het was de bedoeling om op te papier te zetten en weer te geven op welke gebieden de gemeente bezig is. In het uitvoeringsplan valt de brede scope als ook het grote aantal activiteiten op. De activiteiten sluiten goed aan op de doelen van de gemeente. In de formulering heeft de gemeente ervoor gekozen vooral in termen van *activiteiten* te spreken en niet in termen van *doelen en resultaten*.

Na een jaar wordt een tussentijdse terugkoppeling aan het college gegeven en worden eventuele wijzigingen voorgelegd. Op basis daarvan wordt het Uitvoeringsplan 2021 opgesteld.

Monitoring van het uitvoeringsplan vindt viermaandelijks plaats door terugkoppeling in het portefeuillehoudersoverleg Toezicht en Veiligheid en voor onderdelen in het portefeuillehoudersoverleg Zorg en Veiligheid.[34]

Bevindingen:
- De gemeente heeft algemene ambities en doelen op het gebied van veiligheid geformuleerd in het IVP.
- De gemeente is vooruitstrevend en ambitieus en neemt zich in het IVP veel verschillende activiteiten en maatregelen voor.
- Zowel de ambities en doelen, als ook de specifieke acties zijn niet in termen van resultaat geformuleerd. Daarmee zijn ze niet SMART geformuleerd en dus lastig meetbaar.
- Er wordt op verschillende plekken gesproken van informatiegestuurd werken en de rol van 'intelligence'. Voor monitoring is echter maar beperkt aandacht in de uitwerking van het beleid. Monitoring is nodig om tijdig trends en ontwikkelingen te kunnen signaleren en hierop vervolgens bij te kunnen sturen. Ook is het nodig om de controlerende taak van de gemeenteraad mogelijk te maken.

[32] Gemeente Meierijstad, Uitvoeringsplan 2020.
[33] De afdeling die zich bezighoudt met openbare orde en veiligheid wordt in Meierijstad aangeduid als Werkatelier Veiligheid.
[34] Gemeente Meierijstad, collegeadviesnota uitvoeringsplan Integrale Veiligheid 2020, d.d. 20 januari 2020.

Bijlage 3. Organisatie

Bijlage 3 heeft betrekking op de ‘organisatie’ van het integraal veiligheidsbeleid.

Regierol en samenwerking
Bij de uitvoering van het beleid zijn drie werkateliers (gemeentelijke afdelingen) betrokken; te weten het werkatelier IV/OOV/CB, het werkatelier Beleid sociaal domein en het werkatelier Toegang. Binnen het werkatelier Toegang werken casus-/gezins- en procesregisseurs. Binnen het werkatelier IV/OOV/CB werken medewerkers sociale veiligheid die vanuit veiligheidsperspectief de procesregisseurs (van het werkatelier Toegang) adviseren bij complexe zorg- en veiligheidscasussen.

De gemeente heeft in de uitvoering op veel onderdelen een regierol, die is belegd bij de procesregisseurs. Ze voeren regie op het niveau van de aanpak van casuïstiek als ook op de samenwerking. De regierol van de gemeente laat zich zien allereerst in het opstellen en uitvoeren van beleid, vervolgens bij het maken van samenwerkingsafspraken en daarna bij het verbeteren van processen en samenwerking tussen de verschillende partners uit het veiligheids- en sociaal domein.

We stellen vast dat de gemeente voortvarend de regierol op zich neemt. Een van de gesprekspartners spreekt van het *‘sterk oppakken van de regierol’*. Tegelijkertijd wordt gesteld dat de regie op de samenwerking nog beter kan. Het feit dat procesregisseurs worden getraind kan bijdragen aan versterking van de regierol.

De gemeente is sterk in het opzoeken van de samenwerking en verbinding met allerlei organisaties en op allerlei niveaus. Dat blijkt ook onder meer uit het feit dat verschillende partijen uit de regio de gemeente weten te vinden en vragen om mee te denken over verbeteringen en/of ontwikkelingen. Een ander voorbeeld daarvan is de programmaraad Zorg en Veiligheid - een adviesorgaan met portefeuillehouders - vanuit het regiobureau Integrale Veiligheid Oost-Brabant dat de zorg meer wilde betrekken en daarom de gemeente Meierijstad heeft gevraagd hierover mee te denken. De programmaraad valt onder de bestuurlijke regiegroep onder leiding van de regioburgemeester J. Jorritsma. Ook de VNG heeft de gemeente gevraagd om mee te denken over de ontwikkeling van de opleiding ‘’zorg en veiligheid’’.

Nog zoekende naar verduidelijking
De precieze verantwoordelijkheid van de gemeente dient verduidelijkt te worden. Momenteel werkt de gemeente op maat en wordt er dus enkel gesproken met de partners die het meest relevant zijn voor een vraagstuk. Dat betekent dat de rol en werkwijze van de gemeente bij de aanpak van (bijvoorbeeld) jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit steeds anders is. Er wordt dus nog gezocht naar een ‘’vaste’’ werkwijze voor een bepaalde soort problematiek.
Wie welke rol pakt in de nieuwe netwerkorganisatie is nog in doorontwikkeling. De gemeente probeert de ‘’best practices’’ uit de oude situatie zo veel mogelijk toe te passen op de nieuwe situatie.
Een van de gesprekspartners geeft aan dat het nog niet altijd duidelijk is wat men van elkaar mag en kan verwachten, en wat men *niet* van elkaar moet verwachten. Wat dat betreft moet(en) de gemeente – en uiteindelijk ook de procesregisseurs – daar duidelijke afspraken over maken met onder andere Veilig Thuis, de jeugdbescherming en de verschillende zorginstellingen.

Resultaat van de hernieuwde samenwerking
De gemeente heeft goed contact met de politie en andere partners. Over het algemeen blijkt dat de lijnen kort zijn en er sprake is van open communicatie. Daardoor weten de gemeente, politie en de

zorginstellingen elkaar steeds beter en sneller te vinden. Illustratief is de opmerking van een van de gesprekspartners dat alle partijen '…gezamenlijk zoeken naar een oplossing wanneer zich een probleem voordoet'. Omdat er inmiddels minder sprake is van territorium-denken, worden zaken steeds meer multidisciplinair opgepakt.

Aan de hand van casuïstiek gaat de gemeente met regiogemeenten en partners in gesprek over het organiseren en het uitbreiden van het aanbod. De gemeente is bezig daartoe een werkgroep te formeren waarin onder meer deelnemen: de GGZ, enkele gemeenten, het Zorg- en Veiligheidshuis, het Centrum voor Trajecten en Bemoeizorg (CvTB), de politie en de maatschappelijke opvang (Stichting M.O. Den Bosch, en voor Veghel en Sint-Oedenrode het Verdihuis).

Een nieuwe bestemming voor het oude politiebureau
Om de samenwerking te vergemakkelijken, worden enkele partijen, waaronder de welzijnspartijen en de woningcorporatie, gehuisvest in het politiegebouw (Stadhuisplein 2-4) in Veghel. De samenwerking aldaar is niet bedoeld voor de complexe casuïstiek. Het doel van deze huisvesting op een toegankelijke en herkenbare locatie, is om gezamenlijk in te zetten op vroegsignalering, preventie en voorkomen van escalatie. Daarmee werkt de gemeente aan beleidsacties uit het IVP als: "het vergroten van de nabijheid, herkenbaarheid en aanspreekbaarheid van de politie evenals de gemeentelijk toezichthouders" en het ''actief betrekken van de woningbouwcorporaties in het kader van (vroeg)signalering en de versterking van samenwerking met zorg-, welzijn- en hulpverleningspartijen''.[35] De gemeente beschouwt deze locatie als een soort eigen 'zorg- en veiligheidshuis Meierijstad', waar partners werkzaam op het snijvlak van zorg en veiligheid elkaar kunnen vinden en meer mogelijkheden hebben om integraal samen te werken. Daarnaast denkt de gemeente op deze manier als regisseur - in afstemming en samenwerking met de partners - tot een doeltreffende uitvoering van het veiligheidsbeleid te komen.[36]

Samenwerking met de zorg- en veiligheidshuizen
De gemeente en de beide zorg- en veiligheidshuizen in de nabije omgeving, werken samen vanuit vertrouwen. Ook is er veel openheid in de samenwerking. Er werd eerder niet te snel opgeschaald, waardoor op sommige onderwerpen de in het veiligheidshuis aangedragen en besproken casuïstiek nog relatief beperkt is. In 2020 is een toename zichtbaar in de casuïstiek die als COM-casus is aangemeld bij het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Noordoost.

Samenwerking tussen de zes gemeenten
De afdeling Veiligheid voert structureel overleg met de zes gemeenten, met name op strategisch niveau. Dat gaat over de brede portefeuille Veiligheid.

Taken van partnerorganisaties

Taak van de politie
De politie speelt voornamelijk een signalerende rol. Soms moet de politie ook zaken op gang brengen. Zo is het bij complexe problematiek voor de politie vaak zoeken met ketenpartners naar waar het probleem ''thuishoort''.

Taken wijk-GGD en CvTB

[35] In het IVP hebben deze activiteiten betrekking op de subthema's ''kwetsbare groepen'' en ''jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit''.
[36] Gemeente Meierijstad, Visie op zorg en veiligheidshuis Meierijstad (Stadhuisplein 2-4 Veghel), dd 27 oktober 2020.

Doel en beleidsvisie is ervoor zorgen dat mensen die geen enkelvoudige zorgvraag hebben niet tussen wal en schip vallen. En zo goed en vroeg mogelijk in beeld krijgen bij wie er problemen spelen en hen waar nodig doorgeleiden naar de juiste zorg. De gemeente kan de kennis en ervaring van de GGD inzetten voor preventie, uitvoering, coördinatie en het geven van beleidsadviezen.
De spilfunctie en het netwerken behoren tot de kern van de taak van de wijk-GGD'er. Dat houdt in: met iedere organisatie afspraken maken over wat je voor elkaar kan betekenen en informeren om de juiste partijen te kunnen vinden. Als er professionals betrokken zijn, dan zijn wijk-GGD'ers de verbindende schakel. Als er geen professionals betrokken zijn, dan zetten de wijk-GGD'ers uit naar een passende hulpverlening.
Het CvTB houdt zich met name bezig met zorgwekkende zorgmijders en casussen waarbij er complicaties zitten in de ontwikkeling van de werkrelatie tussen zorgpartijen.

In het signaleringsoverleg zou de taakverdeling zo moeten zijn dat de GGD vooral casuïstiek (die zij hebben opgepakt) ''brengt'' en overdraagt, en dat het CvTB de signalen (vooral) ''haalt'' en trajecten aangaat.

Onderlinge afstemming van taken tussen CvTB en wijk-GGD
Als alle inzet en soorten aanpak op een rij worden gezet, blijkt dat er mensen vanuit de gemeente, het CvTB, regulier maatschappelijk werk, het gemeentelijke nazorgwerk en de wijk-GGD'ers bezig zijn met het thema ''kwetsbare groepen'' en in feite deels overlappende werkzaamheden verrichten.
De GGD en het CvTB willen beide geen mensen tussen wal en schip laten vallen. Zij hebben niet altijd dezelfde opvattingen over de afbakening van taken. Waar de taakafbakening voor de een helder lijkt, zijn het voor de ander in elkaar overlopende taakstellingen. Bij vooral sterke zorgmijding en bij een snelle respons op een politiemelding is de taakafbakening duidelijk. Maar buiten die randen van het spectrum is de verdeling van werkzaamheden deels kunstmatig. En dan speelt ook dat je zo min mogelijk overdrachtsmomenten zou willen hebben, want ieder overdrachtsmoment is tevens een risicomoment.
Een van de gesprekspartners is van mening dat de gemeente de inzet van verschillende partijen (CvTB, wijk-GGD en eventueel klantmanagers) op de doelgroep beter in één pakket kan organiseren. Door meer te integreren kan hetzelfde worden gedaan tegen minder kosten of kunnen bij gelijke kosten de dekking en continuïteit verbeterd worden, is daarbij de gedachte.

Het jongerenwerk (en de welzijnscoöperatie)
De gemeente is ook verantwoordelijk voor het jongerenwerk. Het jongerenwerk heeft vanuit preventief oogpunt een signalerende functie als het om jeugdproblematiek gaat. Via het jongerenwerk probeert de gemeente laagdrempelig het gedrag van de jeugd te beïnvloeden en dat werkt goed in de wijken. De gemeente zorgt ervoor dat jongerenwerk op de hoogte is van wat er speelt. In dat geval is de gemeente er dus verantwoordelijk voor dat (de juiste) informatie bij de juiste personen en organisaties terecht komt.
De gemeente Meierijstad werkt met vijf welzijnsorganisaties[37] die van oudsher hun eigen expertise hebben. Samen voeren zij een Sociaal werkplan uit voor de gemeente, waaronder ook de deelopdracht ''jongerenwerk'' valt. Sinds 1 januari 2021 vormen de vijf welzijnsorganisaties één coöperatie. Het jongerenwerk wordt in Veghel uitgevoerd door partner ''Ons Welzijn''. In Sint-Oedenrode wordt dat uitgevoerd door ''Welzijn de Meierij'' en in Schijndel ligt het jongerenwerk per 1 januari 2021 ook bij de welzijnscoöperatie.

[37] Sociaal werk in Meierijstad bestaat uit de partijen: ONS welzijn, Welzijn De Meierij, MEE, Farent, Lumens.

We zien nog wel enige versnippering in de organisatie, gebaseerd op de drie verschillende kernen. Voor de aansturing op gemeentelijk niveau kan het lastig zijn wanneer de gemeente met verschillende organisaties te maken heeft.

Zorg- en Veiligheidshuizen

De gemeente Meierijstad valt primair onder het Zorg- en Veiligheidshuis Noordoost. Dit veiligheidshuis kent een adviestafel ketenveldnorm gericht op personen met verward en gevaarlijk gedrag, waarbij ook Meierijstad is aangesloten. Voor het thema radicalisering kan de gemeente gebruik maken van de weegtafel die wordt voorgezeten door het Zorg- en Veiligheidshuis Zuidoost. Dat doet het Zorg- en Veiligheidshuis Zuidoost voor heel Oost-Brabant. Omdat het Zorg- en Veiligheidshuis (zowel Noordoost als Zuidoost) expertisecentrum is, kan de gemeente daar terecht voor (hulp)vragen. Maar de belangrijkste taak van de zorg- en veiligheidshuizen is om procesregie te voeren bij complexe casuïstiek. Dit betekent dat ze helpen een plan van aanpak te realiseren bij domeinoverstijgende complexe casuïstiek zoals dubbeldiagnostiek, plaatsingsproblematiek waarbij zorg, dwang en drang met elkaar verbonden dienen te worden, vastgelopen casuïstiek en als lokaal geen passende aanpak kan worden vormgegeven.

De primaire taak van het Zorg- en Veiligheidshuis is dus het maken van een integraal plan van aanpak met alle partners en het voeren van procesregie. Gezamenlijk wijzen partners in het zorg- en veiligheidshuis een casusregisseur aan. De casusregie wordt soms bij de gemeente belegd. De casusregisseur is verantwoordelijk voor de sturing. Het Zorg- en Veiligheidshuis is als procesregisseur (ook wel ‘netwerkregisseur’) verantwoordelijk voor het faciliteren en bevorderen van adequate samenwerking tussen partners, dat de privacy gewaarborgd wordt, dat er voldoende informatie gedeeld wordt, maar ook dat er niet te veel informatie met elkaar gedeeld wordt. Daarnaast zorgen zij ervoor dat partners komen tot een doorbraak en een plan van aanpak. Na een paar overleggen trekt het Zorg- en Veiligheidshuis zich in principe terug en is het de bedoeling dat de ketenpartners elkaar gevonden hebben en de aanpak zelf verder vormgeven.

Bevindingen:

- De gemeente vult de regierol breed en actief in. De gemeente is zoekende naar de (grenzen van de) eigen rol en verantwoordelijkheid.
- De regie op de samenwerking kan sterker. Er zijn veel partijen betrokken. Per gebiedsteam gaan zes procesregisseurs aan de slag.
- Het trainen van de procesregisseurs draagt ook bij aan stimuleren van de casusinhoudelijke regie.
- De onderlinge taakafbakening blijkt in de praktijk niet altijd helder voor partijen. Dit is zichtbaar in de overlappende taken van het CvTB en de GGD. Dit vraagt om een sterkere regie van de gemeente.
- De gemeente is een goede partner voor - en heeft goed contact met - alle partners. De gemeente functioneert goed in de zin dat ze snel, adequaat en gericht op omwonenden optreedt. Zo is er sprake van open communicatie, waardoor de gemeente en de zorginstellingen elkaar steeds beter en sneller weten te vinden.
- De samenwerking met de (inmiddels) vier andere gemeenten komt met name tot uiting bij de beleidsformulering, maar in de uitvoering komt dat minder naar voren en speelt de samenwerking op regionale schaal (38 gemeenten) een belangrijkere rol.
- De gemeente toont zich vooruitstrevend als het gaat om het optuigen van intergemeentelijke samenwerking (denk aan het BIM). Ook neemt de gemeente verantwoordelijkheid voor een groter gebied en treedt de gemeente met lef op.
- De gemeente doet op alle vlakken haar best om aan de voorkant van de problematiek te komen en daarop te acteren.

- De fusie is van invloed (geweest) op de samenwerking tussen personen en organisaties. Iedereen moest zijn weg nog vinden. Nu nog steeds zijn de identiteiten van de voormalige gemeenten nog merkbaar in verschillende werkwijzen bijvoorbeeld.

Bijlage 4. Kwetsbare groepen zoals personen met verward gedrag

Bijlage 4 ziet op het subthema 'kwetsbare groepen zoals personen met verward gedrag'. Het bevat de beleidsambities met betrekking tot het thema, de uitvoering daarvan en bevindingen van de onderzoekers.

Ambities en beoogd effect

Binnen dit subthema staat de ambitie centraal om het risico dat burgers tussen wal en schip terecht komen zoveel als mogelijk te beperken. Dit moet worden gedaan door tijdig, samen met partners, de juiste hulp en ondersteuning te bieden. De gemeente ziet het als haar rol om een sluitende keten te faciliteren. Als beoogd effect formuleert de gemeente dat snel deskundige hulp en ondersteuning geboden moet worden en verder wordt gesteld: '…zo nodig investeren we in een passende aanpak'. Door de vroegtijdige aanpak moet escalatie (lees verergering) van problemen worden voorkomen. En dat moet vervolgens een gunstig effect hebben op de sociale veiligheid en leefbaarheid. Er kunnen veel verschillende soorten problemen ten grondslag liggen aan het kenschetsen van (groepen) personen als 'kwetsbare personen'. De gemeente noemt 'verwarde personen' en verder ook 'ex-gedetineerden' expliciet in dit verband.

In de uitwerking van bovengenoemde ambitie zien we dat:
1. Heldere samenwerkingsafspraken gemaakt gaan worden (inclusief inzet op informatieuitwisseling);
2. Een outreachende inzet wordt aangekondigd;
3. Het adagio is: *los op* (dus ook zelf casusregie nemen) of *schaal op*;
   NB: opschalen via in den lande welbekende 'AVE-systematiek'[38] en (let op!) ook zelf complexe casuïstiek aanpakken;
4. Leren van praktijkervaringen.

Over punt 2 wordt gesteld dat betere opvolging van meldingen verward gedrag wordt beoogd.

Uitvoering

Cruciaal in de aanpak is dat vroegtijdig gesignaleerd wordt waar en wanneer sprake is van problemen die een aanpak behoeven. Uit de gesprekken leiden de onderzoekers af dat er momenteel nog geen compleet overzicht is van de verschillende signaleringskanalen (er zijn er nu vele) in de gemeente. Als er overzicht is gecreëerd kan de gemeente vervolgens het voortouw nemen in stroomlijning van de kanalen.
Om de sluitende keten te kunnen realiseren en regie te kunnen voeren op casuïstiek is feitelijk ingezet op twee uitvoeringslijnen waarin de bovengenoemde ambities zijn uitgewerkt.

Doorontwikkeling toegang: vormen van 'gebiedsteams'
De eerste uitvoeringslijn is om met de 'Doorontwikkeling Toegang' de Basisteams Jeugd en Gezin (een per kern: drie verschillende overleggen dus) om te vormen naar gebiedsteams.[39] Onder leiding van een gebiedsteamregisseur en met per team zes procesregisseurs werken jeugdprofessionals vanuit gemeente en maatschappelijke partners samen om casuïstiek toe te leiden naar de juiste partner om vervolgens de aanpak te gaan bepalen. Dit jaar (dus in 2021) worden de gebiedsteams verder uitgebreid met professionals van WMO en Participatie. Dit proces is dus volop in ontwikkeling. Procesregie op casuïstiek is een belangrijke taak voor deze gebiedsteams. Er wordt getracht met deze omvorming te

[38] Gemeente Meierijstad, Integraal veiligheidsbeleid 2019-2022, april 2018, p. 16.
[39] Formeel wordt per 1 januari 2021 gesproken van ''gebiedsteams''.

zorgen voor meer gelijkheid in de werkwijze in verschillende gebiedsdelen van de gemeente Meierijstad. In de gesprekken wordt namelijk naar voren gebracht dat er nog steeds sprake is van de nodige verschillen in werkwijze tussen verschillende delen van de gemeente. Dat is, gezien de fase waarin de uitvoering van het IVP nu verkeert, ook niet erg verwonderlijk wordt tevens gesteld.
Met het aanstellen en inzetten van de procesregisseurs, was het de bedoeling dat de sociaal wijkteam-overleggen zouden komen te vervallen. Tijdens de gesprekken werd door sommigen aangegeven dat dit echter een groot gemis zou zijn.

Meldingen en signalering
Een tweede lijn is gericht op de adequate aanpak van complexe casussen. Er is een signaleringsoverleg ingesteld, specifiek gericht op complexe casussen (zorg met soms componenten van veiligheid). Het overleg wordt elke zes weken gehouden op twee plaatsen: in Veghel en in Sint-Oedenrode. De gemeente werkt in de signaleringsoverleggen samen met zorg- (bemoeizorg, wijk-GGD, zorgpartners), veiligheidspartners (politie) en ook andere partners zoals woningbouwverenigingen. De huidige praktijk is dat als er veiligheidsaspecten in een casus zijn, dan wordt de afdeling Veiligheid van de gemeente betrokken. In de overleggen wordt de casus vervolgens toegeleid naar de juiste partner. Complexe casussen blijven in het signaleringsoverleg totdat zorg of hulp is geborgd bij de betreffende partner. Procesregisseurs van gemeente zorgen dat de aanpak vervolgens zo nodig enige tijd gemonitord wordt.

De introductie van wijk-GGD'ers als spil in het netwerk
Een belangrijke verandering in de gemeentelijke aanpak is het aanstellen van twee wijk-GGD'ers geweest. Deze functionarissen vormen de verbindende schakel tussen verschillende zorg- en veiligheidsorganisaties. Het aanstellen van de wijk-GGD'ers is een concretisering van de ambitie politie te ontlasten voor wat betreft de politie inzet op meldingen van 'personen met verward gedrag'. Inmiddels hebben de wijk-GGD'ers een werkplek in één gebouw met politie en de woningbouwcorporatie. Een korte lijn met hen is van belang omdat dit twee belangrijke melders zijn, die met regelmaat ook gemakkelijk ''achter de voordeur'' komen bij kwetsbare burgers. In de gesprekken is naar voren gebracht dat het maken van goede afspraken over taakverdeling tussen de verschillende betrokken partijen (wijk-GGD, CvTB, Farent en anderen) blijvend aandacht vragen.

Procesregie vanuit de gemeente
De procesregisseurs zijn doorgaans afkomstig vanuit de Wmo, hetgeen betekent dat deze functionarissen er feitelijk een flinke taak bij krijgen. Dit betekent soms een flinke belasting voor hen. De gemeente is inmiddels redelijk gevorderd met het positioneren van de gemeentelijk procesregisseurs.

Samenwerking met het Zorg- en Veiligheidshuis
Op het moment dat 'alles is geprobeerd in het voorliggend veld', maar er is nog steeds geen adequate aanpak dan kan een casus worden opgeschaald naar het regionaal zorg- en veiligheidshuis voor een Casus op Maat (COM) aanpak. Het gaat dan in praktijk meestal om casuïstiek betreffende individuele personen. Als het gaat om een groepsaanpak (bijvoorbeeld gericht op jeugd) dan neemt primair de gemeente de procesregie. Waar het gaat om opschaling en regie zien de onderzoekers dat er nog relatief weinig casuïstiek uit Meierijstad geagendeerd wordt in het Zorg en Veiligheidshuis. Nu nemen de afdelingen Jeugd of Veiligheid veelal nog het voortouw, ook als het gaat om complexe casuïstiek. Afspraken met het veiligheidshuis over heldere afbakening worden nu gemaakt, maar zijn nog niet geheel uitgekristalliseerd.

Maatschappelijke Opvang (MO)
De gemeente draagt bij aan de transformatie van de maatschappelijke opvang, waarbij wordt geprobeerd te voorkomen dat mensen dakloos worden. In 2020 is de gemeente samen met regiogemeenten en ketenpartners begonnen met een breed preventieprogramma gericht op het voorkomen van dak- en thuisloosheid en tevens op het voorkomen van psychiatrische en verslavingsproblematiek. Mochten personen toch in zo'n situatie terecht komen dan wordt getracht een oplossing te vinden die bij deze mensen past en bijdraagt aan herstel en terugkeer in de samenleving. In de praktijk kan dit leiden tot de inzet van instrumenten als het tijdelijk doorbetalen van huur, versoepeling van de kostendelersnorm, of iemand tijdelijk in een hotel te plaatsen.
Voor Meierijstad wordt er in Veghel gestart met een kleinschalige vorm van opvang voor mensen die een 'klein duwtje in de rug' nodig hebben en daar een half jaar tot een jaar kunnen wonen met een lichte vorm van begeleiding. Daarna worden zij geholpen met de uitstroom naar een eigen (huur)woning.
In regionaal verband is in de gemeente 's-Hertogenbosch een kleinschalige 24 uursvoorziening gerealiseerd (een voorziening langdurig verblijf) bedoeld voor de doelgroep daklozen en verslaafden met complexe problematiek waarvan niet verwacht wordt dat ze met enkel een ''duwtje in de rug'' te re-integreren zijn. Verder wordt in regionaal verband met Housing First ingezet op het realiseren van woonruimte voor dak- en thuislozen om van daaruit te gaan kijken naar ondersteuning bij verder herstel.

Projecten als ''Geweld hoort nergens thuis'' en ''Thuis in de wijk''
De gemeente is in samenwerking met diverse ketenpartners zoals Veilig Thuis, regiogemeenten, politie, welzijn, GGZ bezig met het project "Geweld hoort nergens thuis". Daarmee introduceert de gemeente de gefaseerde ketensamenwerking en de Top 3 methodiek dat kansen biedt om in regionaal verband een betere aanpak van huiselijk geweld vorm te geven.

Daarnaast is de gemeente bezig met het project ''Thuis in de wijk'' dat de implementatie van regionale afspraken in het kader van de kanteling van het beschermd wonen betreft. Het gaat dan bijvoorbeeld over iemand die vanuit detentie of uit een zorginstelling komt en een woning nodig heeft. De gemeente betrekt dan onder meer buurtadviseurs, zorgpartijen en de woningcorporatie die met mensen in gesprek gaan – met als doel een succesvolle terugkeer van kwetsbare groepen in de samenleving – en zodoende aandacht hebben voor de juiste setting in de wijk en de tolerantie van de buurt.

Meldingen en onderzoeken in het kader van de Wet Verplichte GGZ
Voor de uitvoering van de Wet Verplichte GGZ zijn regionaal afspraken gemaakt met Farent en het CvTB, dat voor toepassing van de wet het verkennend onderzoek verricht. In 2020 kwamen er zes meldingen binnen voor een zorgmachtiging. De afspraak is dat het CvTB in alle gevallen bij deze casuïstiek betrokken blijft onafhankelijk de uitkomst van de afweging in de WvGGZ. In twee gevallen is het afgelopen jaar een zorgmachtiging afgegeven voor bepaalde tijd.

Monitoring van voortgang en resultaten
De gemeente onderscheidt veel verschillende kwetsbare groepen waar in de praktijk aandacht aan wordt besteed: mensen met een verslaving, ex-gedetineerden, mensen die uit een ''beschermd wonen'' setting terugkomen naar de wijk, geradicaliseerde personen, mensen met een (licht) verstandelijke beperking, slachtoffers van mensenhandel, jeugdoverlast en –criminaliteit, en dak- en thuislozen (binnen deze groep is er ook specifiek aandacht voor jongeren). Daarnaast is er nog de groep mensen met psychosociale problematiek die overlast op straat veroorzaken. In voorgaande opsomming zien de onderzoekers het grote ambitieniveau van de gemeente terug, omdat veel van de genoemde groepen ook bij de andere drie subthema's van de gemeente terug zijn te zien. Daarin is dus overlap zichtbaar. Om inzicht te krijgen in de voortgang van beleid is het nodig dat er een helder beeld is van zowel aard

als een indicatief idee van de omvang van genoemde subgroepen. Op dit vlak is nog de nodige verbetering mogelijk. Er is nu bijvoorbeeld nog onvoldoende zicht op de spreiding van bepaalde problematiek in de verschillende kernen van de gemeente. Naast de beschikbaarheid van politiecijfers over criminaliteit bestaat bij de gemeente met name behoefte aan inzicht in aantallen zorgmeldingen, ook opgesplitst naar woonkern.
Als het gaat om monitoring dan valt op dat er nu nog geen voortgang te zien is op het dossier 'Veiligheidsinformatieknooppunt'. Onder deze noemer gaat een visie ontwikkeld worden op 'hoe informatie bij elkaar moet worden gehaald'. Wanneer de gemeente meer aandacht besteedt aan de bundeling en monitoring van deze gegevens, krijgt de gemeente ook beter zicht op trends en ontwikkelingen. Dit is nodig, zeker ook waar het gaat om complexe casuïstiek.

Verbeterpunten
Naast de bovengenoemde bevindingen op dit subthema zijn er nog enkele meer specifieke verbeterpunten te noemen. We zetten ze hieronder, rijp en groen, op een rij:

- In onder meer Schijndel en Veghel is er via Novadic Kentron geen ambulante zorg/verslavingsbehandeling mogelijk, omdat Novadic Kentron - vanwege onvoldoende capaciteit - maximaal 20 minuten reistijd heeft voor cliënten. De gemeente vindt het ook een gemis, maar het ontbreekt nog steeds. Novadic Kentron is een alleen speler wat betreft verslaving(szorg). Het zou fijn zijn als de gemeente in overleg zou gaan met Novadic-Kentron om tot goede afspraken te komen voor heel Meierijstad.
- De gemeente werkt op het gebied van het Sociaal Domein niet altijd integraal. Zo is bijvoorbeeld te zien dat de medewerkers Werk en Inkomen (W&I) en de klantmanagers niet in hetzelfde systeem kunnen werken hetgeen kan zorgen voor stagnatie in werkprocessen. Een regiesysteem is in de maak.

Bevindingen:
- De gemeente is ambitieus, wil naast procesregie ook zelf inhoudelijk aan het roer zitten (casusregie) bij complexe casuïstiek.
- Er is gestart met nieuwe signaleringsoverleggen.
- Er wordt gesproken over opschalen (via AVE: start implementatie 2021), maar de stap naar het hoogste niveau (regionaal Zorg- en Veiligheidshuis) bedoeld voor complexe casuïstiek blijft onbenoemd: de gemeente wil waar mogelijk zelf aan het roer staan bij het voorkomen van escalatie en het oplossen van problematiek rondom kwetsbare personen;
- Er is een heldere set van samenhangende activiteiten benoemd, nog niet SMART weliswaar, die overigens nog om aanvulling en dus ook om uitwerking vraagt.
- Vermoedelijk zijn niet alle activiteiten uit het IVP 2019-2022 opgenomen in het huidige uitvoeringsplan, omdat de gemeente nog twee jaar van de beleidsperiode te gaan heeft.
- De gemeente is bezig met het versterken van de verbinding zorg en veiligheid binnen de toegang (klantmanagers) in deskundigheid en formatie om bijvoorbeeld ook de zwaardere complexe casuïstiek met veiligheidsrisico's op te kunnen pakken.
- Er is soms overlap tussen de doelgroep van bemoeizorg (CvTB) en de wijk-GGD: voortdurend blijven afstemmen over de onderlinge taakverdeling is noodzakelijk.
- De domeinen zorg en veiligheid vinden elkaar steeds meer in de complexe casuïstiek en bij bijzondere en nieuwe onderwerpen zoals (nazorg) ex-gedetineerden, Nederboekt (Roma zigeuners), de aanpak vakantieparken, de *aanpak huiselijk geweld en het* project ''Geweld hoort nergens thuis''.
- Monitoring van gegevens over (complexe) casuïstiek voor de verschillende doelgroepen is nodig om zicht te kunnen krijgen op trends en ontwikkelingen.

Bijlage 5. Jeugd in relatie tot overlast en criminaliteit

Bijlage 5 ziet op het subthema ‘jeugd in relatie tot overlast en criminaliteit’. Het bevat de beleidsambities, de uitvoering daarvan en de bevindingen in deze evaluatie.

Ambities en beoogd effect

De gemeente wil dat jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit zo veel mogelijk wordt beperkt en voorkomen. Om jongeren op het rechte pad te brengen en houden, heeft de gemeente de ambitie om jongeren een goed perspectief op scholing, werk en vrijetijdsbesteding te bieden. De gemeente beoogt het volgende effect tot stand te brengen: ‘’Samen met de jongeren, ouders, maatschappelijke organisaties signaleren we de problematiek in een vroeg stadium. We bieden snel en deskundige hulp en ondersteuning en waar nodig investeren we in een passende aanpak. Hierdoor voorkomen we escalatie van zorg-, overlast- en veiligheidsproblemen’’.[40]

Om bovengenoemde doelen en effecten te bereiken, heeft de gemeente zich voorgenomen het volgende te doen:

- “Waar mogelijk wordt een helpende hand geboden, waar nodig worden grenzen aangegeven. Dit doen we in de context van het gezin, vrienden, school en de wijk waarin ze wonen of hun vrije tijd doorbrengen”. Ook wordt ingezet op het faciliteren van initiatieven van jongeren op het gebied van activiteiten.
- De focus ligt op contact en in gesprek zijn. Naar de jongeren toe gaan, contact leggen op straat en bij hen thuis. Aanwezigheid, continuïteit en betrouwbaarheid zijn belangrijk om de jongere te bereiken vindt de gemeente.
- Het versterken van systeemgericht werken, waarbij de pedagogische kracht van het netwerk en de eigen kracht van de jeugdige wordt versterkt. De focus moet worden gelegd, zoals politie en jeugdreclassering dat ook beogen te doen, op de oorzaak van overlastgevende en criminele gedrag.
- Continueren van de samenwerking met scholen. Ook om meer de focus te kunnen leggen op preventie van problemen.
- Optimaliseren van samenwerking tussen zorg- en strafpartners waarbij gedurende het hele traject sprake is van continuïteit van zorg en ondersteuning.
- Continueren van de persoonsgerichte aanpak (Casus op Maat) van daders door gemeente, politie, openbaar ministerie en partners.
- Investeren in de toekomst van jongeren door de aanpak met betrekking tot voorkomen van vroegtijdige schooluitval, de bestrijding van jeugdwerkloosheid en het stimuleren van een zinvolle vrijetijdsbesteding, te continueren.
- Investeren in de omgeving/het netwerk van de jeugdige, door zowel een groepsgerichte aanpak als aandacht voor broertjes en zusjes
- Ontwikkelen van een integrale aanpak ter beperking van jeugdoverlast.
- Inzet jongerenwerkers en activiteiten gericht op de buurtsport.
- Actief betrekken van de woningbouwcorporaties in het kader van (vroeg-) signalering en de versterking van samenwerking met zorg-, welzijn- en hulpverleningspartijen.
- Daar waar de virtuele wereld het verlengstuk is van de openbare ruimte, onze aanpak ook richten op die virtuele aspecten. Versterken van de digitale weerbaarheid van jongeren.
- Versteviging van de samenwerking tussen de betrokken partners rondom nazorg voor ex-gedetineerden, waarbij extra aandacht moet zijn voor de groep 18-23 jaar.

[40] Gemeente Meierijstad, Integraal veiligheidsbeleid 2019-2022, april 2018.

- Zowel vanuit het oogpunt van zorg als uit het oogpunt van veiligheid (overlast) wordt aandacht besteed aan het alcohol- en drugsgebruik door jongeren''.[41]

Het beleid laat duidelijk zien dat de gemeente veel inzet op preventie. Het beleidskader Sociaal Domein en de Nota preventief jeugdbeleid sluiten daarop aan en kennen diverse raakvlakken met het IVP op het gebied van de 'verbinding zorg en veiligheid'.[42]

Uitvoering

De gemeente als voorzitter van het JOR-overleg
De gemeente is verantwoordelijk voor de sturing en coördinatie van het signaleringsoverleg ''Jeugd in de Openbare Ruimte'' (JOR) dat elke zes weken plaatsvindt; een keer in de kern Veghel en een kern in de kern Sint-Oedenrode en Schijndel.[43] Tijdens het overleg bespreekt de gemeente met partners uit het Sociaal- en Veiligheidsdomein - zoals medewerkers van het CJG, maatschappelijk partners, de Raad voor Kinderbescherming, Bureau Halt, de boa's en een groot aantal andere partners - enkele vaste plekken en jeugdgroepen. Er wordt informatie opgehaald, er worden nieuwe signalen gedeeld en indien nodig, worden er ook acties afgesproken.

Uiteenlopende vormen van jeugdproblematiek
De gemeente Meierijstad heeft te maken met jeugdproblematiek zoals drugsgebruik onder jongeren, maar ook met armoede en met kansarme gezinnen. Het thema 'drugs' komt in alle kernen voor: het dealen onder jongeren is een terugkerend probleem (zie ook bijlage 1). Een deel van de jongeren komt al op vrij jonge leeftijd in aanraking met (een breed scala aan) verdovende middelen (harddrugs). De politie en gemeente zijn er relatief veel mee bezig. De gemeente heeft vrij goed in beeld wanneer recreatief gebruik doorslaat in zorgelijk gebruik. Naast deze problematiek is er ook sprake van jeugdproblematiek op het vlak en seksueel geweld.

Overlastgevende jeugdgroepen
De aanwezigheid van jeugdgroepen in de openbare ruimte wordt regelmatig door een deel van de bewoners als overlast ervaren. Al enkele jaren speelt dit met name in de kernen van Veghel en Schijndel; het gaat om overlastgevende jeugdgroepen van wisselende samenstelling op wisselende locaties. De politie en het jongerenwerk hebben die jeugdgroepen redelijk goed in beeld. Waar er in 2017 nog sprake was van een criminele jeugdgroep[44], is dat nu niet meer het geval. Een deel van de betreffende groep jongeren komt nog wel eens voorbij in de casuïstiek in het Zorg- en Veiligheidshuis.

[41] Gemeente Meierijstad, Integraal veiligheidsbeleid 2019-2022, april 2018.
[42] Zie ook: Gemeente Meierijstad, Beleidskader Sociaal Domein 2019-2022 en de Nota preventief jeugdbeleid 2019-2022: ''door te investeren 'aan de voorkant' in laagdrempelige voorzieningen die de jeugd gezond en weerbaar maakt, wordt de zorgvraag aan 'de achterkant' kleiner''.
[43] Sint-Oedenrode en Schijndel zijn samengevoegd in één overleg omdat veel van de jeugd zich tussen die beide kernen beweegt. Zo is er een middelbare school in Schijndel waar ook veel jeugd uit Sint-Oedenrode naartoe gaat.
[44] Methodiek van Bureau Beke om jeugdgroepen in te delen als hinderlijk, overlastgevend of crimineel op basis van informatie over de plek(ken) waar de groep zich veel begeeft, de samenstelling van de groep, de dagelijkse activiteiten van de groepsleden, de riskante gewoonten en recent delinquent gedrag (Bureau Beke, 2009).

Voorbeeldcasus skatebaan en jongerencentrum Bizzi
Bij de skatebaan - bij/voor het jongerencentrum Bizzi - in Schijndel ervaren buurtbewoners regelmatig overlast van jeugd. Overdag vindt er sociale controle plaats vanuit het jongerencentrum, maar ‘s avonds krijgt de gemeente signalen over geluidsoverlast en (vermoedelijk) drugs dealen. De gemeente is er al lange tijd mee bezig. Het jongerenwerk spreekt de jongeren aan op hun gedrag, en middels camera’s heeft de gemeente in beeld om wie het gaat en wat er gebeurt. Ook is er met Wifi geëxperimenteerd; door de jongeren het Wifi wachtwoord van het jongerencentrum te geven wanneer zij zich goed gedragen. Wanneer er een incident plaatsvindt, wordt het Wifi wachtwoord veranderd en komt het wachtwoord pas weer in bezit van de jeugd wanneer er een gesprek met ze heeft plaatsgevonden. Verder gaat om 22.00 uur ‘s avonds de verlichting bij de skatebaan uit als signaal dat de jeugd naar huis moet gaan. Dat heeft vooral meerwaarde in de winter.
Op 26 november 2020 is er een verkeersbesluit genomen waardoor de verkeerssituatie is aangepast en de plek minder aantrekkelijk werd voor jongeren om daar rond te hangen en te rijden. De gemeente had de regie en werkte samen met verschillende afdelingen en partners. Het valt nog te bezien wat voor effect het heeft. Omdat de frustratie bij buurtbewoners hoog ligt, kijken ze met argusogen naar de maatregelen die de gemeente neemt. De burgemeester ging wel al diverse keren in gesprek met buurtbewoners. Er is dus zeker de nodige bestuurlijke aandacht voor deze problematiek. De coronalockdown heeft de situatie niet verbeterd. Het is voor sommige jongeren een heftige periode, en de jongeren die buiten zijn, blijken regelmatig juist de jongeren te zijn die in een kwetsbare thuissituatie zitten.

De COM aanpak van het Zorg- en Veiligheidshuis en LVB-problematiek
Enkele jeugdigen uit Meierijstad komen voor in de COM aanpak (COM = Casus Op Maat) van het Zorg- en Veiligheidshuis.

Een voorbeeld is een jongen met LVB-problematiek (risicojeugd) die als ‘loopmannetje’ werd gebruikt door een overlastgevende groep jongeren, en daarnaast werd afgeperst op school. In een dergelijk geval wordt een COM uitgevoerd met als gevolg dat de gemeente in de aanpak samen optrekt met de school om samen een aanpak te bedenken en uit te voeren.

Meerdere gesprekspartners geven aan dat de LVB-problematiek onvoldoende onderkend wordt. Het gaat om risicojeugd, hetgeen versterkend werkt bij onder andere jeugdoverlast.

Inzet jongerenwerk, meidenwerk, jeugd-Boa’s en straatcoaches
De jongerenwerkers denken creatief na om (ook in coronatijd) contact te houden met de jeugd, bijvoorbeeld door het straathoekwerk, het organiseren van wandelingen en online bijeenkomsten. Het afgelopen jaar is er extra capaciteit ingezet op het jongerenwerk en het meidenwerk.

De gemeente zet in heel de gemeente ‘’meidenwerkers’’ in; met name op een groep LVB-meiden. De meidenwerkers hebben aandacht voor risico’s voor seksuele uitbuiting en geweld en het versterken van hun weerbaarheid. Dat doen ze door bijvoorbeeld met de meiden te gaan boksen.

Ook zijn er Boa’s met een aanwijzing jeugd werkzaam die aansluiten bij het JOR en nauw contact hebben met de jongerenwerkers. Bij de Boa’s ligt echter nog wel een capaciteitsprobleem.
Vanuit Novadic Kentron - een van de partners die nauw aangehaakt is bij het jongerenwerk - lopen er ook preventiemedewerkers en ambulant begeleiders rond in de gemeente. Verder wordt er nauw samengewerkt met partners als het CJG en bureau HALT. Het CJG zet in op de ouders van jongeren en bureau HALT denkt mee met de gemeente over het geven van preventielessen bijvoorbeeld.

Ondanks dat de coronaperiode monitoring lastig maakt, heeft de gemeente het idee dat het straathoekwerk zijn effect heeft gehad; bijvoorbeeld op de mate waarin de jeugd zich aan de coronaregels hield.

Project Bobbi B en de aanpak straatcultuur en verharding onder jeugd
Onder de naam Bobbi B voert de gemeente vanuit het jongerenwerk en andere partners op het Elde College in Schijndel een project uit. Bobbi B stimuleert jongeren in de leeftijd van 11 t/m 18 jaar om na te denken over hun gedrag en omgang in relatie tot thema's waar jongeren mee in aanraking komen, zoals alcohol, drugs, eenzaamheid, sexting, pesten en groepsdruk. Binnen de Bobbi B-aanpak is ook aandacht voor normvervaging en verharding.[45] Momenteel wordt een plan van aanpak uitgewerkt over hoe dit project ook op een school in Veghel kan worden ingezet.[46] De gemeente heeft daarbij met name gekeken naar ''wat'' er achter het gedrag van de jeugd zit. Samen met sleutelfiguren onderzoekt de gemeente welke thema's spelen en hoe de gemeente meer kan doen aan de mindset van jongeren.
In het project zit ook een monitoringscomponent. Tijdens een bijeenkomst in de aula peilt het jongerenwerk middels een Kahoot hoe de jeugd over een bepaald thema denkt. Op basis van wat de peiling weergeeft, gaat het jongerenwerk met acties aan de slag.

De GGD-monitor en monitoring op de vier G's
De GGD-monitor[47] wordt eens per vier jaar uitgevoerd en levert een beeld op van hoe het in algemene zin gaat met de jeugd in Meierijstad. De resultaten kunnen goed worden vergeleken met de resultaten in andere regiogemeenten. Ze lenen zich echter niet voor een jaarlijks evaluatiemoment.[48] Verder monitort de gemeente zelf breed op de vier G's: geluk, geld, gezondheid en gezin.[49] Het thema 'jeugd' wordt daarin ook meegenomen.

Project ''Denormalisering drugs''
De gemeente neemt in samenwerking met alle gemeenten en betrokken partijen in de politieregio Oost-Brabant deel aan het project ''Denormalisering drugs''.[50] Het project bevat drie onderdelen: communicatie, monitoring en interventies. De campagne is gericht op het stellen en versterken van de norm dat gebruik van drugsgebruik niet normaal is.[51] De monitoring is bedoeld als aanvulling op de monitoring die reeds door de GGD wordt gedaan. Aan de hand daarvan kijkt de gemeente hoe interventies ''breder'' uitgevoerd en uitgezet kunnen worden.

De app 'Social control'
Om zaken eenduidig en Meierijstad-breed te monitoren en in kaart te brengen, ontwikkelde de gemeente de app ''Social control''. Door op locatie een foto en/of verslag in de app vast te leggen, registreren jongerenwerkers veel relevante informatie.[52] De data uit de app kan vervolgens worden gebruikt voor het in kaart brengen van onderlinge verbanden en ontwikkelen van beleid. Omdat de pilot in 2020 succesvol bleek, gaat de gemeente verder met gebruik van de app in 2021.

[45] De verharding is zichtbaar in de omgang met autoriteit in combinatie met problematiek zoals drugsgebruik.
[46] Problemen als normvervaging en verharding in combinatie met drugsgebruik concentreren zich met name rondom de middelbare school in Veghel.
[47] De jeugdmonitor 0-11 (meest recent 2017) en de jongerenmonitor 12-18 (meest recent 2019) uitgevoerd door GGD Hart voor Brabant.
[48] Gemeente Meierijstad, Nota preventief jeugdbeleid 2019-2022.
[49] De vier G's zijn gebaseerd op de mijlpalen van Meierijstad die ook terugkomen in de beleidsvisie.
[50] Zo wordt er naast alle gemeenten in de regio samengewerkt met de VNG, VWS, GGD (de twee GGD's in Oost-Brabant), Novadic-Kentron, Trimbos, de politie etc.
[51] Projectplan denormalisering drugs, ''Drugs, wat doet het met jou?'', november 2019.
[52] Uiteindelijk kunnen ook andere partijen zoals Boa's, straatcoaches en/of jeugdverenigingen worden gekoppeld aan de app.

Bevindingen:

- De gemeente kampt met jeugdproblematiek zoals kansarme jongeren, drugsgebruik (er lijkt een ontwikkeling te zijn naar steeds zwaardere drugs), dealen en armoede. De gemeente zit daar bovenop en heeft goed in beeld wanneer recreatief gebruik doorslaat in zorgelijk gebruik.
- LVB-problematiek en armoede zijn te weinig onderkend.
- In met name Veghel en Schijndel heeft de gemeente last van (overlastgevende) jeugdgroepen. Op dit moment zijn er geen criminele jeugdgroepen bekend in de gemeente.
- De politie heeft die jeugdgroepen redelijk goed in beeld, mede door een goede informatiepositie bij de jeugd, op scholen en bij het jeugd- en jongerenwerk.
- De lockdown is een heftige periode voor jongeren die in een kwetsbare thuissituatie zitten. Dit blijkt uit het toegenomen aantal incidenten van overlastgevende jongeren.
- De gemeente zet veelvuldig in op preventie, onder andere door kennis en kunde van partijen te benutten. Zo zet de gemeente jongerenwerk, meidenwerk, jeugd-Boa's en straatcoaches in. Daarnaast zijn er preventiemedewerkers vanuit Novadic Kentron en wordt er samengewerkt met partners als het CJG en bureau HALT.
- De regierol van de gemeente komt tot uiting in het JOR-signaleringsoverleg waarin signalen worden gedeeld, casussen worden besproken en acties worden uitgezet.
- De gemeente is in samenwerking met jongerenwerk bezig met de aanpak van overlastgevende jeugd. Middels de maatwerkaanpak bij skatebaan Bizzi in Schijndel, het plan voor de aanpak straatcultuur en verharding onder jongeren, en projecten als ''Bobbi B'' en ''Denormalisering drugs'' probeert de gemeente het gedrag van jongeren te beïnvloeden.
- Jongerenwerk pakt zijn rol. De signaalfunctie is een succes en jongerenwerk heeft goed contact met de jeugd en netwerkpartners. Sommige betrokkenen geven aan dat er sprake is van versnippering doordat er drie organisaties werkzaam zijn. Verder zou jongerenwerk nog meer outreachend kunnen werken om te achterhalen welke problematiek er speelt op individueel niveau.
- Enkele jeugdigen uit Meierijstad hebben te maken met zwaardere problematiek die wordt aangepakt middels de COM aanpak van het Zorg- en Veiligheidshuis.

Bijlage 6. (Slachtoffers van) mensenhandel en arbeidsuitbuiting

Bijlage 6 ziet op het subthema '(slachtoffers van) mensenhandel en arbeidsuitbuiting'. Het bevat de beleidsambities, de uitvoering daarvan en bevindingen in deze evaluatie.

Ambities en beoogd effect

De taak van de gemeente op dit terrein is gericht op zorgen voor '…adequate samenwerking tussen alle ketenpartners op lokaal niveau.' Adequate hulp en opvang voor slachtoffers is van belang ('Samen tegen Mensenhandel', pagina 8). De nadruk ligt op het signaleren en in beeld krijgen van de personen om wie het gaat. Er is een lokale zorgcoördinator waar meldingen gedaan kunnen worden. Dit kan ook worden gedaan bij de landelijke Commissaris Mensenhandel of bij Veilig Thuis. Naast de gemeentelijke verantwoordelijkheid om te signaleren en melden is er op dit terrein met name een rol weggelegd voor de Inspectie SZW.

De gemeente streeft naar een gefundeerde integrale aanpak van mensenhandel[53], arbeidsuitbuiting[54] en seksueel geweld tegen kinderen. Vanuit het oogpunt van zorg wil de gemeente meer aandacht voor preventie, en meer zicht op en zorg voor de slachtoffers van mensenhandel en arbeidsuitbuiting. Vanuit veiligheidsoogpunt wil de gemeente, onder de vlag van het RIEC, bestuurlijk, strafrechtelijk en fiscaal optreden tegen de verschillende vormen van mensenhandel.[55]

Om bovengenoemde doelen te bereiken, wil de gemeente het volgende doen:

- ''We gaan een actieve rol spelen bij de aanpak van mensenhandel. Dat doen we zowel vanuit zorg als veiligheid. Dit kan door lokaal beleid te ontwikkelen, maar dat hoeft niet.
- We gaan (zorg)instellingen actief benaderen en betrekken bij het onderwerp. Binnen de kaders van wet- en regelgeving zoeken we naar casuïstiek en voeren we daarop regie.
- Meer voorlichting geven op scholen rondom sexting en aandacht voor loverboyproblematiek.
- Samenwerkingsafspraken maken tussen gemeenten, politie en openbaar ministerie ten aanzien van zowel de legale en illegale prostitutiesector.
- Afspraken maken over de uitvoering van bestuurlijke controles binnen de legale vergunde prostitutiebranche, waarbij ook gelet wordt op signalen van mensenhandel.
- Gemeenteambtenaren opleiden in het herkennen van signalen mensenhandel.
- Outreachende aanpak (werkmethode waarbij actief wordt ingezet op het leggen van contact met de doelgroep) om misstanden, en daarmee slachtoffers, op te sporen.
- Zorg en opvang voor slachtoffers (bijvoorbeeld van mensenhandel)''.[56]

Uitvoering

Mensenhandel, arbeidsuitbuiting en malafide huisvesters in Meierijstad
In Meierijstad speelt met name arbeidsuitbuiting een rol, hetgeen gekoppeld is aan de huisvesting van arbeidsmigranten (voor data mensensmokkel, zie bijlage 1). De gemeente heeft te maken met de

[53] Mensenhandel houdt in dat mensen worden uitgebuit of onder mensonterende omstandigheden te werk worden gesteld. Anderen profiteren daarvan. Het is een ernstige schending van de mensenrechten en een zware vorm van criminaliteit.
[54] Arbeidsuitbuiting is een vorm van mensenhandel en houdt in dat dwang, onderbetaling, misleiding en/of andere mensonterende omstandigheden zich voordoen op (met name) de werkvloer. Andere vormen van mensenhandel zijn seksuele uitbuiting, criminele uitbuiting en gedwongen orgaanverwijdering.
[55] Gemeente Meierijstad, Integraal Veiligheidsplan 2019-2022.
[56] Gemeente Meierijstad, Integraal Veiligheidsplan 2019-2022.

malafide huisvesters die ervoor zorgen dat de gemeente soms extreem slechte omstandigheden van huisvesting tegenkomt.

Een voorbeeld is dat er op een bedrijventerrein in de gemeente zeecontainers werden gevonden met daarin 88 bedden. Dat waren dus slaapplekken van heel veel mensen.

De gemeente en politie krijgen het wel steeds beter in beeld, mede door controles (samen met o.a. de SZW) op plekken waar wantoestanden worden gesignaleerd zoals in vakantieparken. Deze worden vervolgens integraal opgepakt. Het blijkt echter een landelijk vraagstuk dat op hoger schaalniveau moet worden aangepakt. Zo zijn er ambities gericht op één uitzendbureau, gevestigd in Oost-Nederland, dat ook in Meierijstad negatieve effecten heeft omdat de arbeidsmigranten bijvoorbeeld zijn gehuisvest in Meierijstad en tewerkgesteld in Helmond. Er is een werkgroep geformeerd die zich richt op de (goede realisatie van de) huisvesting van arbeidsmigranten.

Verantwoordelijkheid van de gemeente
De verantwoordelijkheid van de gemeente ziet op voorkomen en signaleren, het aanstellen van een aandachtsfunctionaris, het schrijven van beleid over dit thema en tevens op een gedeelte van de zorg.

De aandachtsfunctionaris mensenhandel en het LIO
De gemeente heeft een aandachtsfunctionaris mensenhandel aangewezen die de ‘’ingang’’ vormt voor vermoedens en signalen van arbeidsuitbuiting en mensenhandel, en tevens kartrekker van het Lokaal Informatieoverleg (hierna: het LIO) is. Het LIO is een periodiek, intern overleg - primair gericht op ondermijning - tijdens welke de gemeente signalen ophaalt die zij in de samenleving ziet. In samenwerking met partnerorganisaties zoals de politie en de Belastingdienst, weegt de gemeente de signalen en zet de aandachtsfunctionaris acties uit in (onder andere) actieweken. Tijdens zo’n actieweek gaat de gemeente, al dan niet onder leiding van de politie, zelf kijken naar de situatie en wordt er besloten wat er bestuurlijk en (mogelijk) strafrechtelijk moet gebeuren.
De systematiek van het LIO[57] wordt ook in andere gemeenten geïntroduceerd, hetgeen heeft geresulteerd in een intergemeentelijke samenwerking door de oprichting van het Bestuurlijk Interventieteam Meierij (BIM).

Toezicht op prostitutie
De controle van de legale prostitutie ligt per 1 januari 2021 bij de gemeente. Voorheen lag dat bij de politie. Met de zes gemeenten[58] in het basisteam Meierij wordt er gezamenlijk gewerkt aan een basisteam breed interventieteam waarbij de controle van de vergunde prostitutie komt te liggen.

Plan van aanpak en regionaal beleid
De gemeente participeert in een regionale werkgroep welke onder leiding van de ketenregisseur Mensenhandel Oost-Brabant in 2020 het regionale beleid heeft ontwikkeld. In 2021 stelt de gemeente Meierijstad lokaal beleid vast en werkt het beleid uit in een een Plan van Aanpak (PvA).[59] Met dit nieuwe beleid beoogt de gemeente in samenwerking met tal van partijen het aantal slachtoffers van mensenhandel zo veel mogelijk terug te dringen. Verder wil de gemeente dat (mogelijke) slachtoffers snel en adequaat gesignaleerd worden en de benodigde zorg en ondersteuning ontvangen, en daders

[57] De systematiek van het LIO is opgezet door een medewerker OOV van de gemeente Meierijstad.
[58] Door herindeling van gemeente Haaren zijn er per 1 januari 2021 nog vijf gemeente.
[59] In het (concept)beleid staat de ambitie beschreven om in 2022 het volgende te hebben bereikt ten aanzien van de aanpak mensenhandel: 1) het werken aan een actieve signalering van mensenhandel; 2) het hebben van een aandachtsfunctionaris mensenhandel; 3) het hebben van beleid ten aanzien van de aanpak van mensenhandel. Verder moet er een landelijk dekkende zorgcoördinatie zijn voor zorg en opvang van slachtoffers. Ook is het wenselijk dat 4) het prostitutiebeleid wordt geactualiseerd, omdat er een duidelijk verband is tussen prostitutie en seksuele uitbuiting, wat een van de onderdelen van mensenhandel is.

worden aangepakt.[60] Het streven is het beleid in 2021 vastgesteld te hebben. Ondanks dat het beleid nog vastgesteld moet worden, werkt de gemeente al in de geest van het beleid. Volgens een van de gesprekspartners werkt dat goed in de praktijk.

Camping in Schijndel

Een camping in Schijndel wordt enerzijds gebruikt door bewoners die recreatieve bewoning hebben ingeruild voor permanente bewoning. Anderzijds wordt het gebruikt voor een aanzienlijk omvangrijke huisvesting van arbeidsmigranten. Omdat die combinatie niet wenselijk is, probeert de gemeente het gebruik van het resort te beïnvloeden via meerjarig beleid, zodat er aan het einde van de rit een betere plek wordt gecreëerd.

De Zorgtafel, het zorgconvenant en de zorgcoördinator mensenhandel

Voor de regio Brabant Noordoost maakt de gemeente ook gebruik van de Zorgtafel mensenhandel[61] en de coördinator mensenhandel. Het betreft een samenwerkingsverband tussen zorgpartners, politie en gemeenten, gericht op het bieden van zorg aan slachtoffers van mensenhandel. In het Samenwerkingsconvenant zijn afspraken rondom de samenwerking tussen de partners vastgelegd.[62]
Wanneer er een signaal binnenkomt, brengt de coördinator mensenhandel dat signaal in bij de zorgtafel. Wanneer daaruit blijkt dat een casus moet worden aangepakt, wordt na een bespreking passende zorg aangeboden. De zorgcoördinator zorgt er dan voor dat er eenduidig wordt gewerkt op moment dat er een signaal binnenkomt op gebied van bijvoorbeeld gedwongen prostitutie of loverboys. Met de zorgcoördinator is verder afgesproken dat, indien een signaal op het snijvlak van zorg en veiligheid ligt of de samenwerking niet goed verloopt, de casus kan worden opgeschaald naar het Zorg- en Veiligheidshuis.

Ten behoeve van enkele arbeidsmigranten heeft de gemeente gezorgd voor vervangende, passende huisvesting. In het kader van wonen, voert de gemeente gesprekken met bijvoorbeeld de huisvester en/of wordt er voorgesteld de desbetreffende personen naar een hotel te brengen. Soms moet er voor slachtoffers ook een zorgtraject worden opgezet.

Bevindingen:

- Met name arbeidsuitbuiting en (daaraan gekoppeld) de huisvesting van arbeidsmigranten door malafide huisvesters spelen een rol in Meierijstad. De gemeente heeft daar in haar beleid aandacht voor. De gemeente schrijft een Plan van Aanpak (PvA) en regionaal beleid. De gemeente werkt wel al in de geest van het beleid.
- De actiepunten in het Uitvoeringsplan voor 2020 m.b.t. het subthema ‘mensenhandel en arbeidsuitbuiting’ zijn onder strategisch thema 1 (ondermijning en georganiseerde criminaliteit) uiteengezet. Uit de praktijk blijkt dat het subthema raakvlakken vertoont met zowel zorg en veiligheid als met ondermijnende en georganiseerde criminaliteit.
- De gemeente is verantwoordelijk voor onder meer het signaleren van mensenhandel en arbeidsuitbuiting. Signalen komen binnen bij de aandachtsfunctionaris mensenhandel. Die laatste is tevens kartrekker van het Lokaal Informatieoverleg (LIO), waarin signalen worden besproken en op basis waarvan eventuele acties of controles worden uitgezet.
- Mensenhandel en arbeidsuitbuiting is een landelijk vraagstuk dat zich op een hoger schaalniveau dan de gemeente afspeelt.

[60] Gemeente Meierijstad, Beleidsplan voor de aanpak van mensenhandel en uitbuiting (concept).
[61] De volledige naam is: ‘’Zorgtafel regio Oost-Brabant Slachtoffers Mensenhandel 18- / 18 +’’.
[62] Concept Convenant Zorgtafel regio Oost-Brabant.

- De Zorgtafel mensenhandel is een regionaal samenwerkingsverband in Noordoost Brabant waarin signalen worden besproken. Ook is er een coördinator mensenhandel. De samenwerking gaat over de zorg voor slachtoffers van mensenhandel. Als er casuïstiek uit de Zorgtafel komt, is het aan de gemeente om passende zorg te bieden. Wanneer dat niet van de grond komt, kan mogelijk worden opgeschaald naar het Zorg- en Veiligheidshuis.
- Per 1 januari 2021 ligt de controle op de legale prostitutie bij de gemeente. Daarom wordt er met de zes gemeenten gezamenlijk gewerkt aan een basisteam breed interventieteam dat die controle oppakt.

Bijlage 7. Polarisatie en radicalisering

Bijlage 7 ziet op het subthema 'polarisatie en radicalisering'. Het bevat de beleidsambities, de uitvoering daarvan en bevindingen in deze evaluatie.

Ambities en beoogd effect

De gemeente wil een plaats zijn waar niemand zich buitengesloten voelt. Tolerantie en respect staan voorop, en discriminatie, intimidatie en bedreiging worden niet geduld. Met het beleid inzake polarisatie en radicalisering streeft de gemeente naar een verbinding tussen zorg en veiligheid dat bijdraagt aan de preventie van (de voedingsbodem) voor polarisatie en radicalisering. Verder beoogt de gemeente de volgende effecten tot stand te brengen: ''Samen met inwoners en maatschappelijke organisaties signaleren we de problematiek in een vroeg stadium. We bieden snel en deskundige hulp en ondersteuning en waar nodig investeren we in een passende aanpak. Hierdoor voorkomen we escalatie van zorg-, overlast- en veiligheidsproblemen''.

Om bovengenoemde doelen te bereiken, wil de gemeente het volgende doen:

- ''Voortzetten van de persoonsgerichte aanpak in context van gezin, wijk, vrienden en school.
- Vroegtijdig signaleren en herkennen van signalen. Kanaliseren van signalen.
- Versterken van onze positie als het gaat om het voorkomen (preventie en netwerkvorming), op het alert zijn op signalen (detectie) en op interventie.
- Deskundigheid van professionals op peil houden: gericht trainen van medewerkers op multicultureel vakmanschap en interculturele communicatie
- Integrale aanpak zowel binnen de gemeente als daarbuiten (met de relevante ketenpartners).
- Investeren op het ontwikkelen en in stand houden van netwerken (sleutelpersonen).
- In beeld brengen van de maatschappelijke factoren die het gevoel van uitsluiting in de hand werken en deze vervolgens in een handelingsperspectief plaatsen.
- Ontwikkelen van een specifiek programma polarisatie gericht op het verbinden van groepen van verschillende achtergronden en overtuigingen: een analyse van polarisatie als zelfstandig fenomeen. Daar waar de virtuele wereld het verlengstuk is van de openbare ruimte, onze aanpak ook richten op die virtuele aspecten: bijvoorbeeld digitaal haat zaaien.
- Verder definiëren, uitwerken en uitvoeren van methodieken van onze rol als overheid bij het effectief omgaan met meningsverschillen en tegenstellingen.
- Putten uit instrumenten en ervaringen van andere organisaties.''[63]

Uitvoering

Verantwoordelijkheid van de gemeente: signaleren, voorkomen en veranderen

In het kader van de aanpak radicalisering en terrorismebestrijding ziet de verantwoordelijkheid van de gemeente met name op signaleren, voorkomen en veranderen. Die verantwoordelijkheid vloeit voort uit de Handreiking aanpak Radicalisering en Terrorismebestrijding die door het Rijk (o.a. het ministerie van Justitie en Veiligheid, de AIVD, de NCTV) is opgesteld. De gemeente geeft daar onder meer uitvoering aan door het opleiden van medewerkers en het geven van ROR-trainingen[64] in het herkennen van signalen. In het verleden heeft de gemeente reeds een groot aantal medewerkers en gelieerde partners (zoals de jongerenwerkers) opgeleid. Nu wil de gemeente expliciet aandacht besteden aan het trainen

[63] Gemeente Meierijstad, Integraal Veiligheidsplan 2019-2022.
[64] ROR staat voor Rijksopleidingsinstituut tegengaan Radicalisering.

van de klantmanagers (toegang), omdat de gemeente met name vanuit het Sociaal Domein casussen signaleert die mogelijk tot radicalisering kunnen leiden.
Signalen komen bij de gemeente terecht via het lokaal meldpunt IV/OVV.[65] Die signalen worden vervolgens door de collega's van veiligheid opgepakt.

Vormen van radicalisering en polarisatie
De afgelopen jaren bleek dat de gemeente niet alleen te maken had met vormen als jihadisme, maar ook met dierenrechtenextremisme en complotdenkers die bereid zijn om geweld te gebruiken.
Ook polarisatie krijgt meer gezicht als thema en speelt een brede rol op verschillende gebieden. Armoede wordt door betrokkenen gezien als in de kern een van de oorzaken voor problematiek als polarisatie. Daarom zou het een prominent thema moeten zijn in het tegengaan van onder andere polarisatie.

Zo had de gemeente in 2020 te maken met de boerenprotesten waarbij de Farmers Defence Force (FDF) zich richtte tegen het distributiecentrum van de Jumbo in Veghel. Een van de gesprekspartners geeft aan dat de gemeente daar goed op anticipeerde door snel te acteren en goed samen te werken met de politie en de relevante bedrijven. Bij de evaluatie bleek dat zowel de politie als de gemeente de bedrijven heeft gesteund en gerustgesteld. Zodoende is er een relatie ontstaan waar de politie en de gemeente in de toekomst op kunnen bouwen.

Een ander voorbeeld is een recent geopende winkel in de gemeente die leidde tot ophef bij dierenactivisten. De gemeente en politie hebben in dit geval de eigenares van de winkel steun en veiligheid geboden. Daarnaast moet er in het kader van de WOM ruimte geboden worden aan (het recht van) de demonstranten.

De gemeente gaat in dergelijke situaties het gesprek aan met de aanvrager van de demonstratie over de kaders waarbinnen de demonstratie gaat plaatsvinden. Het recht wat de gemeente wil doen aan die mensen staat daarin tegenover zorg en veiligheid.

Casusoverleg a.d.h.v. 'signalering-weging-aanpak', de weegtafel en het Convenant
Het casusoverleg aan de hand van de 'signalering-weging-aanpak' krijgt uitvoering in de praktijk doordat signalen kunnen worden ingebracht bij de weegtafel onder leiding van het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost.[66] Wanneer een signaal binnenkomt, wordt het eerst lokaal gewogen. Indien het signaal een radicaal component bevat, gaat het signaal naar de weegtafel - bestaande uit partners als de AIVD en CTER-specialisten - waar wordt bepaald of het daadwerkelijk om een signaal van radicalisering gaat.[67] Het advies dat daaruit volgt gaat naar de lokale driehoek die vervolgens besluit of de casus wordt opgeschaald en wordt aangemeld bij het Zorg- en Veiligheidshuis. Bij het advies met label ''radicalisering'' komt de casus vaak/in veel gevallen naar het Zorg- en Veiligheidshuis. In het geval van Meierijstad, neemt de driehoek de verantwoordelijkheid en aanpak hoogstwaarschijnlijk toch lokaal op zich. De gemeente vliegt het signaal vervolgens aan vanuit de afdeling Veiligheid. In de praktijk is de gemeente nog nooit tot de weegtafel gekomen.

[65] Dat functioneert via het e-mailadres veiligheid@meierijstad.nl.
[66] Het ''Convenant Persoonsgerichte aanpak voorkoming radicalisering en extremisme 2018'' bevat afspraken over het rechtmatig delen en beschikbaar stellen van informatie wanneer een signaal of casus wordt aangeleverd en/of besproken bij de weegtafel. Het biedt zorgvuldigheid en functioneert over het algemeen goed. Een van de gesprekspartners geeft daarbij aan dat er soms nog te veel informatie wordt gedeeld, zoals namen. De afspraken zijn gemaakt in samenwerking met de 37 andere gemeenten in de politieregio Oost-Brabant, het OM, het College van procureurs-generaal, de korpschef van de politie, en casuspartijen als de De Raad voor de Kinderbescherming en De Reclassering Nederland.
[67] Als gevolg van ontwikkelingen op het gebied van tegenstellingen in de samenleving worden signalen breder gewogen dan enkel jihadisme.

Aantal signalen en samenwerking met de politie
In Meierijstad komt slechts een zeer beperkt aantal (ongeveer twee) signalen van radicalisering binnen per jaar. Volgens een van de gesprekspartners speelt er meer dan dat er wordt aangemeld bij het Zorg- en Veiligheidshuis. Op basis hiervan is het beeld dat de inzet op het thema radicalisering beter kan. Dat kan onder meer door het creëren van (meer) bewustwording. Daarvoor zijn de gemeenten zelf verantwoordelijk. Uit de quickscan radicalisering uit 2017 bleek dat er weinig concrete voorbeelden van radicalisering bekend waren. Dat kon echter liggen aan dat men het wellicht niet zag maar het er wel is, of betrokken het wel zien maar het niet herkennen.[68]
Ondanks dat de lijnen kort zijn, geven de wijkagenten aan dat de samenwerking tussen gemeente en politie nog beter kan omdat de weg – mede omdat het zo weinig voorkomt - momenteel voornamelijk binnen de eigen politieorganisatie loopt.

Expertgroep
De gemeente neemt deel in een expertgroep voor Oost-Brabant waarin ervaring en kennis over radicalisering van verschillende organisaties gebundeld en gedeeld wordt ter bepaling van de aanpak. Zowel de expertgroep als de hiervoor genoemde weegtafel zijn georganiseerd op het niveau van de 38 gemeenten omdat partners als het OM en de politie (eenheid Oost-Brabant) op die schaal zijn georganiseerd en zodoende een eenduidige aanpak willen. Het betreft een schaal die passend is bij het vraagstuk, maar ook bij de frequentie waarin het zich voordoet. Het spel tussen lokaal en regionaal blijkt soms lastig, maar is tegelijkertijd soms noodzakelijk.

Pro-actie en preventie, 'participatie en inclusie' focusgroepen en sleutelfiguren
De gemeente werkt kleinschalig aan pro-actie, preventie en inclusie.[69] Vanaf januari 2021 bekijkt de gemeente in de vorm van focusgroepen samen met sleutelfiguren binnen partnerorganisaties en inwoners, wie de personen zijn die de gemeente niet terugziet in de reguliere overleggen en hoe de gemeente hen kan gaan betrekken. Doel is (actueel) inzicht krijgen in wat er speelt in de samenleving, waar het schuurt en hoe de gemeente samen met het netwerk komt tot een geschikte boodschap om onrust of gevoelens te temperen. Momenteel wordt besproken wat de rol van de gemeente is en hoe dat vormgegeven gaat worden in 2021 en 2022.

Doorontwikkeling van het Interreligieus Overleg
Het interreligieus overleg wordt gehouden door een interreligieuze werkgroep waarin verschillende geloofsgemeenschappen deelnemen en eens per kwartaal in gesprek gaan over wat er speelt in onder meer de moskeeën en de kerken. Het overleg heeft meerwaarde voor de gemeente, omdat de gemeente op het moment dat er ''iets'' speelt, haar korte lijntjes kan inzetten. Daarom ziet de gemeente graag dat de werkgroep (die nu met name in Veghel zit) wordt uitgebreid naar de gehele gemeente. De verantwoordelijkheid daarvoor laat de gemeente nu bij de organisaties zelf. Die werkwijze werkt nu niet, maar het is nog niet duidelijk hoe men het anders wil vormgeven.

Bevindingen:
- Er spelen verschillende vormen van polarisatie en radicalisering in Meierijstad.
- De samenwerking bij de aanpak van polarisatie verloopt goed. In het kader van de openbare orde en veiligheid voeren de gemeente en de politie de regie over demonstraties. De lijntjes zijn kort en men weet elkaar te vinden als dat nodig is.

[68] Rob Witte, Mary van den Wijngaart en Franka de Vilder, QuickScan Radicalisering uitgevoerd in opdracht van de Programmaraad - Integrale Aanpak Jihadisme Oost-Brabant, mei 2017.
[69] Dat wordt gedaan met verminderd zelfredzamen, mensen met een handicap of beperking, nieuwkomers, met arbeidsmigranten, met boeren etc. Het gaat om eigen kracht maar ook om ondersteunen. Dit wordt breed benaderd d.m.v. de integrale aanpak.

- Middels de focusgroepen en de sleutelfiguren kan de gemeente vroegtijdig signaleren en waar mogelijk preventief handelen. De precieze rol van de gemeente hierbij is nog in ontwikkeling.
- De casuïstiek van radicalisering is klein in Meierijstad. Er zijn althans weinig signalen bekend in Brabant Noordoost. Dat kan te maken hebben met onvoldoende bewustzijn onder betrokkenen.
- De signalering en aanpak van radicalisering loopt nog steeds met name binnen de politieorganisatie, ondanks dat de gemeente de regierol heeft. Dit heeft mogelijk (mede) te maken met de (lage) frequentie waarin het zich voordoet.
- Het delen van informatie en het wegen van signalen vindt plaats binnen de weegtafel van het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost. Deze structuur aan de hand van de signalering-weging-aanpak lijkt stevig te staan.

Bijlage 8. Geraadpleegde personen

Gemeente Meierijstad

- (Beleids)medewerkers werkatelier Integrale veiligheid/ Openbare orde en Veiligheid/Crisisbeheersing
- Beleidsmedewerkers Sociaal domein
- Beleidsmedewerker Jeugd

Politie

- Twee Operationeel experts wijkagent

CvTB

- Manager Bemoeizorg

GGD

- Twee wijk-GGD'ers

Zorg- en Veiligheidshuis Noordoost

- Manager Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Noordoost

Zorg- en Veiligheidshuis Zuidoost

- Procesregisseur en regionaal coördinator radicalisering

Bijlage 9. Samenwerkingsverbanden

De gemeente Meierijstad participeert in (onder meer) de volgende 18 overleg- en samenwerkingsverbanden:

1. Lokaal met partners binnen de gemeente Meierijstad;
2. Basisteam Meierij (sinds 1 januari 2021 bestaat dit uit de gemeenten Boxtel, Sint-Michielsgestel, Heusden, Vught en Meierijstad);
3. De regionale eenheid Oost-Brabant (37 gemeenten), daarbij ondersteund het regiobureau Integrale Veiligheid Oost-Brabant;
4. Samenwerking binnen 16 gemeenten in Brabant-Noordoost;
5. De regionale samenwerking met de zorgpartners (is niet congruent met bovengenoemde 16 gemeenten);
6. Het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Noordoost;
7. Het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost (via de weegtafel radicalisering en de adviestafel ketenveldnorm);
8. Zorgtafel (ingericht voor mensenhandel en uitbuiting);
9. Programmaraad Zorg en Veiligheid;
10. Bestuurlijke regiegroep (BRG);
11. Regionaal IV-overleg (voorbereidend overleg voor de BRG);
12. Basisteam Driehoek;
13. OM en politie werken op niveau van de regionale eenheid (37 gemeenten);
14. Heusden werkt met andere zorgpartners (meer gericht op omgeving Tilburg);
15. Portefeuillehouders overleg Maatschappelijk Zaken (7 gemeenten waaronder Maasdriel);
16. Stuurgroep Zorg en Veiligheid;
17. (Regionale) overleggen op het gebied van jeugd;
18. Veiligheidsregio Brabant-Noord.

Bijlage 10. Uitvoeringsplan 2019-2020 (voortgang)

In deze bijlage is per subthema weergegeven welke activiteiten al dan niet zijn gerealiseerd. De tabel is letterlijk overgenomen uit de voortgangsrapportage die de raad heeft ontvangen in januari 2021. De onderzoekers hebben de laatste kolom toegevoegd waarin een nog wat preciezere vergelijking is gemaakt met de planning aan het begin van het jaar 2021. Met plussen en minnen is aangegeven hoe de realisatie zich tot de planning verhoudt.

+++ *afgerond en zou nog niet gestart zijn volgens plan*
++ *gerealiseerd volgens plan*
\+ *lopend conform plan / lopend en zou nog niet starten*
+/- *lopend/deels gerealiseerd en zou volgens planning afgerond moeten zijn*
\- *niet gerealiseerd/nog niet gestart en zou volgens planning lopend moeten zijn*
\- - *niet gerealiseerd/nog niet gestart en zou volgens planning afgerond moeten zijn*

Bijlage 10.1 Kwetsbare groepen zoals personen met verward gedrag[70]

onderdeel	inzet/activiteiten in 2020 *accentsgewijs*	bestuurlijk trekker(s)	interne en externe partners	Voortgang & vergelijking met plan	
samenhang en integraliteit	• Verbinding Zorg, Veiligheid. Balans en integraliteit van de invalshoeken zorg, veiligheid transparanter maken en verstevigen. Werkt door op operationeel niveau (casusregie) en tactisch niveau (systeemkeuzes, overstijgende samenwerking en afstemming werkateliers/domeinen. Daartoe: – Opstellen regieplan/stroomschema (1e kwartaal 2020), uitbreiding formatie. – Beschrijving techniek en samenwerking partijen bij aanpak casus (2e kwartaal 2020). – Periodieke evaluatie verbinding Zorg, Veiligheid en Participatie en daaraan gerelateerde casusaanpak.	Bgm	IV/OOV, gebiedsteams, Nazorg ex gedetineerden, CVTB, wijk GGD-ers, Zorg- en Veiligheidshuis, politie, GGZ		+/-
	• Impuls management van de casusaanpak. Verbetering van het managen van complexe casuïstiek door dit expliciet te beleggen bij specifieke, daarvoor aan te stellen functionarissen binnen gebiedsteams en indien nodig deskundigheid hiervoor in huis halen. In eerste instantie in totaal 1,0 fte (medio 2020). Mogelijk later uitbreiden, op basis van evaluatie (einde 1e kwartaal 2021). Beoogd worden positieve effecten op o.m. casusregie, tactische keuzes toewijzen casus/triage, opschalen en afschalen. Beter schakelen tussen Gebiedsteams, OOV, CVTB, Veilig Thuis, Zorg- en Veiligheidshuis, Wijk GGD-er. Implementatie AVE model op basis van principes: bestuurlijke nabijheid, regelruimte en beslissingsbevoegdheid. Deelstappen:	Bgm			+/-

[70] In het uitvoeringsplan staat dit onder de titel ''Overlast, geweld op het snijvlak van Zorg & Veiligheid''.

	1. Voorbereiding, planvorming. In het bijzonder realiseren capaciteit (1e 2020). 2. Implementatie 3. Doorontwikkeling, vervolgstappen, stabilisering (4e kwartaal 2020 e.v.). 4. Evalueren (1e/2e kwartaal 2021).				
componenten, schakels van de aanpak	• *Integrale persoons- en systeemgerichte aanpak.* Voortzetting en doorontwikkeling op onderdelen als gevolg van signalen over de werking keten. Ook: toewerken naar één lijst met namen en rugnummers. Elementen – *Casus Op Maat (COM)).* Zorgcomponent dominant. – *Regie complexe casuïstiek* door gebiedsteams (uitbreiding capaciteit/expertise)	Wh Zorg, Volksgezondheid, Volkshuisvesting	IV/OOV, SD, Nazorg ex gedetineerden, gebiedsteams, Wijk GGDers, CVTB, Zorg- en Veiligheidshuis, politie, GGZ		+/-
	• *Nazorg ex-gedetineerden*. Zorgt zowel binnen als buiten de gevangenismuren voor een laagdrempelige ingang en ondersteuning bij terugkeer. Dit met het doel om recidive zoveel mogelijk te voorkomen. De toegenomen complexiteit van de doelgroep zorgt voor een toenemende belasting op de capaciteit. Doorontwikkeling op onderdelen.	Wh Zorg, Volksgezondheid, Volkshuisvesting			+
	• Implementatie Wvggz en de Ketenveldnorm (waaronder casusregie en afspraken maken met partners)	Wh Zorg, Volksgezondheid, Volkshuisvesting			++
	○ *Preparatie op sociale crises.* Implementatie van de AVE methodiek en indien nodig de principes van crisisbeheersing (mono-opschaling).	Bgm			+
thematisch	• *Aanpak personen met verward gedrag.* Regionale samenwerking en planvorming. Accent ligt onder meer het bieden van de juiste zorg en ondersteuning en op realisatie van woon/zorgvoorziening voor deze doelgroep. Tevens nauwe samenwerking met lokale partners, i.h.b. woningcorporaties. Trekker is Sociaal domein. Uitgangspunt op basis van vuistregels van het project Thuis in de wijk. > In 2020 verdere uitwerking en implementatie.	Wh Zorg, Volksgezondheid, Volkshuisvesting	IV/OOV, SD, VTH, CVTB, Zorg- en Veiligheidshuis, politie, GGZ, corporaties		++
	• *Aanpak woonoverlast.* Gesprek starten over gezamenlijke aanpak met partners waaronder woningcorporaties. Aansluitend implementatie. Bestanddelen instrumenten: – Buurtbemiddeling. – Inzet regionale Mediation pool – Gedragsaanwijzing cf. Wet aanpak woonoverlast. Aanpak woonoverlast afgestemd met aanpak overlast personen met psychosociale problematiek, drugsoverlast, huiselijk geweld.	Bgm			++
	• *Aanpak drugsoverlast.* Toepassing Damocles-beleid. Inclusief sluiting (huur)woningen. Trekker is IV/OOV. Accenten 2020:	Bgm			+

	– Uitbreiding i.v.m. wetswijziging: voorbereidingshandelingen voldoende grond voor sluiting. – Borgen zorgkader bij gebiedsteams. – Uitvoeringsafspraken hennepconvenant				
	• *Aanpak woonwagenlocatie.* Doorontwikkeling integrale benadering aanpak door “basis op orde” te brengen. Specifiek: – Onherroepelijk bestemmingsplan en start bouw sociale huurwoningen – Verdere inzet ondersteuning vanuit Sociaal domein – Handhavingsproces indien nodig inzetten.	Wh Zorg, Volksgezondheid, Volkshuisvesting			++
	• *Alternatieve woonvormen.* Verkenning haalbaarheid, planvorming, besluitvorming en implementatie alternatieve woonvormen. In nauwe samenwerking met woningcorporaties. Trekker is Sociaal Domein.	Wh Zorg, Volksgezondheid, Volkshuisvesting			+
	o *Aanpak huiselijk geweld en project Geweld hoort nergens thuis.* Voortzetting lopende aanpak.	Wh Werk, jeugd en cultuur			++

Bijlage 10.2 Jeugd in relatie tot overlast en criminaliteit (jeugdgroepen)

onderdeel	inzet/activiteiten in 2020 *accentsgewijs*	bestuurlijk trekker(s)	interne en externe partners	Voortgang en eigenaar	
samenhang en integraliteit	• Doorontwikkeling integrale aanpak jeugdoverlast en -criminaliteit, onder meer op basis van de principes van het landelijke 7 stappen-model. In 2020 wordt een beknopt overkoepelend plan opgesteld. Accenten onder meer: – balans zorg, veiligheid en meedoen in de samenleving. – aangehaakt zijn bij de gebiedsteams i.v.m. PGA/individuele problematiek. – betrekken maatschappelijke partners, i.h.b. ouders en scholen.	Bgm	IV/OOV. SD, politie, VTH, jongerenwerk, gebiedsteams, wijk GGD-ers, welzijnsinstelling, Novadic Kentron, CJG, GGD, Bureau HALT,	✓	++
	• *Inzet* jeugd-BOA's en andere alternatieven zoals straatcoaches. Dit als aanvulling op jongerenwerk.	Wh Werk, jeugd en cultuur		✓	++
	• *JOR: Overleg Jongeren in de Openbare Ruimte.*. Participanten: ambtelijk beleidsverantwoordelijken, politie, jongerenwerkers, BOA's Focuspunten: – bespreken/monitoren jeugdgroepen en maatregelen/aanpak. – schakelen tussen groeps-, persoons- en gebiedsgerichte aanpak. – afstemming over accenten inzet jongerenwerk. – verbindingen tussen o.m. jongerenwerk en BOA's. Doorontwikkeling in 2020. In te regelen aspecten onder meer relatie met persoonsgerichte aanpak, aansturing BOA's, benutting instrument gebiedsscan. Indien mogelijk ook de resultaten vanuit de leefbaarheids- en veiligheidsmonitor betrekken.	Wh Werk, jeugd en cultuur		✓	+++
componenten, schakels van de aanpak	• *Integrale persoons- en systeemgerichte aanpak.* Voortzetting. Doorontwikkeling op onderdelen a.g.v. impulsen in keten (cf. regieplan, zie hierboven). Elementen nu: – *PGA (COM).* Zorgcomponent dominant. – *Casusaanpak/PGA door sociale teams.*	Wh Werk, jeugd en cultuur	IV/OOV. SD, politie, VTH, jongerenwerk, welzijnsinstelling,	✓	++
school en veiligheid	• *Samenwerking Veilige School VO (voortgezet onderwijs)*. Verkennen of er bij het voortgezet Onderwijs behoefte bestaat aan projecten in het kader van de Veilige School	Wh Sport, onderwijs, recreatie & toerisme en leefbaarheid	SD, politie, VO-instellingen, Bureau Halt, GGD	!	+/-
alcohol en drugs	• *Terugdringen overmatig alcoholgebruik, drugs en lachgas).:* Nadruk ligt op preventie. Intensievere samenwerking tussen preventiemedewerkers en veiligheid/politie/handhaving kan overmatig alcoholgebruik en drugsgebruik worden teruggedrongen. Samenwerking en integraliteit via werkgroep vroegsignalering alcohol en drugs. Ook	Wh Werk, jeugd en cultuur	SD, IV/OOV, GGD, Novadic Kentron, CJG, Onderwijs, HALT, Politie, VTH,	!	+/-

	voorlichting voor ouders. Die hebben een belangrijke taak in het terugdringen van alcoholgebruik en drugsgebruik bij hun kinderen.		Welzijnsinstellingen		
	• *project denormalisering drugs. Doel: monitor ontwikkelen die een betrouwbaar en compleet beeld geeft en vaker in te zetten is. Een ander doel: het ontwikkelen van succesvolle interventiemethoden.*	Wh Zorg, Volksgezondheid, Volkshuisvesting		✓	++
	• *Drank- en horecawet (DHW*). Controles op de leeftijdsgrens van -18 jaar bij alcoholverstrekkende bedrijven (horeca, winkelbedrijven, sportclubs).	Bgm	VTH, Halt, IV/OOV	✓	+++
inzet op focusgroepen/ -gebieden	• *Aanpak jeugdgroepen (casusgericht)* Coördinatie door multidisciplinaire projectgroep Jeugdoverlast en –criminaliteit (participanten: IV/OOV, jeugdbeleid/SD, wijkagenten, jongerenwerk), Combinatie van groeps- en persoonsgerichte maatregelen en van 'zachte hand' en 'harde hand'. M.b.v. *Plus-Min-Mee*-methodiek. Accenten 2020 – plan van aanpak opstellen/vaststellen. – Opstart geïntegreerde uitvoering. – Inzet jeugdreclassering vanuit vrijwillig kader voor individuele trajecten. – Verkenning inzet jeugd-BOA, straatcoaches. – Indien mogelijk ook de resultaten vanuit de leefbaarheids- en veiligheidsmonitor betrekken.	Bgm	IV/OOV, SD, politie, VTH, buurtadviseurs, Openbaar Ministerie, Zorg- en Veiligheidshuis, jongerenwerk, welzijnsinstelling(en), wijkbewoners, jongeren	✓	++
	• *Vergroten Ontwikkelperspectief jongeren.* Ontwikkeling van op kansen gericht programma dat aansluit bij doelgroep; sport, leren, werken, bewustwording. Het programma beoogt gedragsverandering en doorstroom. Inzet rolmodellen.	Wh Werk, jeugd en cultuur		✓	++
	• *Aanpak straatcultuur.* Met name gericht tegen verharding in het gedrag bij kinderen en normvervaging. Het huidige gedrag kan een voedingsbodem zijn voor polarisatie en radicalisering en criminele activiteiten. Het gedrag manifesteert zich zowel op straat als op school. Samen met sleutelfiguren uit de wijk gaan we inzetten op gedragsverandering, kinderen die ja zeggen tegen een open samenleving, die ruimte biedt aan discussie, bewegingsvrijheid, ontwikkeling etc. Hiervoor stellen we samen een plan van aanpak op.	Wh Werk, jeugd en cultuur		✓	++

Bijlage 10.3 Polarisatie en radicalisering

onderdeel	inzet/activiteiten in 2020 *accentsgewijs*	bestuurlijk trekker(s)	interne en externe partners	Voortgang en eigenaar	
algemene preventie en samenwerking	o *Verbreding naar proactie/preventie: onderwijs, arbeidsmarkt ofwel 'participatie en inclusie'.* In 2020 verkenning van mogelijkheden hiervan.	Wh Werk, jeugd en cultuur	Sociaal domein, onderwijs, Sociaal domein, antidiscriminatie-voorziening, IV/OOV		+
	o *Antidiscriminatie-activiteiten.* Voortzetten lopende aanpak	Wh Werk, jeugd en cultuur			+++
	o *Doorontwikkeling Interreligieus Overleg.* Periodiek overleg met maatschappelijke partijen en instellingen. Ontwikkelen van systeem van inzetten focusgroepen en bondgenoten: informele netwerken worden gekoppeld aan professionele.	Bgm			+
deskundigheid en awareness	o *Training eerste lijns-professionals (waaronder gebiedsteams)* in herkenning en het zetten van de juiste vervolgstappen.	Bgm	IV/OOV, verschillende uitvoering spartners/-organisaties		+
	o *Lokaal meldpunt bij IV/OOV* waar professionals hun signalen/zorgen kwijt kunnen.				+++
	o *Regionale Programmaraad Jihadisme.* Onder meer bedoeld voor professionalisering. Uitwerking maatregelen vanuit het Ministerie van Justitie en Veiligheid.				+++
casusaanpak	o *Casusoverleg a.d.h.v.* 'signalering-weging-aanpak'. Via de driehoek kunnen signalen worden opgeschaald naar weegtafel radicalisering bij Zorg- en Veiligheidshuis Helmond. Voortzetten lopende aanpak.	Bgm	IV/OOV, Zorg- en Veiligheidshuis, veiligheidspartners		+++
terrorisme-gevolg-bestrijding	o *Terrorismegevolgbestrijding.* Preparatie door Veiligheidsregio. o *Voorbereiding maatschappelijke crises zoals dierenactivisme, protesten et*	Bgm	Veiligheidsregio IV/OOV		+++

Bijlage 10.4 Mensenhandel en arbeidsuitbuiting

onderdeel	inzet/activiteiten in 2020 *accentsgewijs*	bestuurlijk trekker(s)	interne en externe partners	Voortgang en eigenaar	
Beleid en handhaving de aanpak	o *Aanpak Arbeidsuitbuiting en Mensenhandel.* Onderzoeken kwaliteit en mogelijke uitbreiding toezichthouderscapaciteit prostitutie i.v.m. overgang taken naar gemeente. Opstellen van plan van aanpak mensenhandel en arbeidsuitbuiting.	Bgm	woningcorporaties, horecaondernemers, regiogemeenten, wijkorganisaties, welzijnsinstellingen		++

Bijlage 11. Bestuurlijke reactie

MEIERIJSTAD

Bezoekadres
Stadhuisplein 1
5461 KN Veghel

Postadres
Postbus 10.001
5460 DA Veghel

T: 14 0413
E: info@meierijstad.nl
W: www.meierijstad.nl
IBAN: NL09 BNGH 0285 1701 04

Aan de voorzitter van de
Rekenkamercommissie
Gemeente Meierijstad

Uw kenmerk		Uw brief van	26 juli 2021
Ons kenmerk	1948405130		
Datum	31 augustus 2021	Behandeld door	Annemieke Vos
Verzenddatum	7 september 2021	Bijlage(n)	

Onderwerp bestuurlijke zienswijze rekenkameronderzoek IVP

Geachte commissie, geachte heer, mevrouw,

Op 26 juli jl. stuurde u ons het onderzoeksrapport naar het thema Verbinding zorg en veiligheid, één van de vier strategische thema's in het Integraal Veiligheidsbeleid 2019-2022, waarvoor onze hartelijke dank. Met interesse hebben wij kennis genomen van uw rapport en uw bevindingen. En natuurlijk zijn we blij met uw algemene conclusie dat we de goede dingen doen en veel dingen goed doen, met het oog op de integrale veiligheid in Meierijstad.

Zienswijze College
Aan de hand van het rapport heeft het college de behoefte om een zienswijze te geven. Bij het opstellen en het vaststellen van het IVP 2019-2022 hebben wij aangegeven dat er een ambitieus plan voorlag. Maar wel een plan passend bij de ambitie van het bestuur en de omvang van de gemeente en bij de problematiek in onze gemeente. Onze ambitie is een veilige leefomgeving voor iedereen, ook op het gebied van zorg en veiligheid. In 2018 was dit thema dan wel de inzet op de verbinding van zorg en veiligheid voor veel gemeenten nog 'nieuw'. Meierijstad was één van de eerste gemeenten die ervoor koos flink in dit thema te investeren. Daarmee is het zeker een goede en interessante keuze geweest van de commissie om juist dit deel van het IVP te bestuderen.

Uw commissie geeft aan zich in het onderzoek te richten op het thema Verbinding zorg en veiligheid. Wij zien echter in het rapport dat het onderzoek zich op onderdelen richt op het brede thema veiligheid. Zo benoemt u in het rapport de algemene doelen van het veiligheidsbeleid terwijl voor elk thema beschreven is wat de ambitie voor dit onderdeel is en welk effect de gemeente wil bereiken. Voor alle vier de thema's binnen zorg en veiligheid geldt dat we ons richten op

preventie, vroegsignalering, het voorkomende van escalatie. Dit doen we door de juiste interventies in te zetten, vanuit het sociaal domein en/of vanuit het veiligheidsdomein. Hierin zoeken we steeds de juiste balans.

Een ander voorbeeld van uw bredere benadering is het Veiligheidsinformatieknooppunt (VIK). Een instrument dat door de commissie gekoppeld wordt aan het thema dat onderzocht is. In onze optiek hoort deze ontwikkeling, het koppelen van beschikbare data, meer bij het thema ondermijning en de aanpak daarvan. Door andere onderwerpen, buiten de scope van het onderzoek, toch gedeeltelijk mee te nemen ontstaat een enigszins vertekend beeld.

Het daadwerkelijke onderzoek en de interviews zijn uitgevoerd in de periode november 2020 tot en met februari 2021 en inmiddels zijn we in tijd natuurlijk ook al weer een half jaar verder. Wij zien dat wij, los van uw aanbevelingen, een aantal onderwerpen hebben opgepakt, dan wel gepland hebben wanneer deze opgepakt zullen worden. Deze (door-)ontwikkeling is niet in het rapport meegenomen.

Op basis van de algemene conclusie en de deelconclusies heeft u een vijftal aanbevelingen geformuleerd. Wij onderschrijven de algemene conclusie en we nemen de deelconclusies en aanbevelingen ter harte. We kunnen ons echter niet vinden in uw vierde aanbeveling. Het waarom zullen wij hieronder nader toelichten.

Aanbeveling 1
Heldere keuzes en afbakening van taken van de gemeente zijn nodig om te waarborgen dat de nadruk niet te veel ligt op kwantiteit (veel activiteiten), maar ook voldoende blijft liggen op kwaliteit (effectieve activiteiten). Als systematisch een afgewogen en realistische keuze wordt gemaakt over de complexiteit van casuïstiek, wordt het ook mogelijk om met partners een effectieve aanpak vorm te geven. Voer periodiek het gesprek met de burgemeester als verantwoordelijke openbare orde en veiligheid, om na te gaan hoe gemaakte keuzes zich verhouden tot het IVP.

Het gaat binnen het thema Verbinding Zorg en Veiligheid om onderwerpen en casuïstiek die vanuit beide domeinen opgepakt moeten worden. In een aantal gevallen kan de ondersteuning gepland worden, in het merendeel van de gevallen echter zijn acute interventies nodig om escalatie en veiligheidsissues voor het individu en de omgeving te voorkomen. Prioriteren in kwantiteit is daarbij lastig, zo niet onmogelijk en onwenselijk.
Door te investeren in de verbinding tussen partners in het sociaal domein en veiligheid investeren we in samenwerking, in overdracht van kennis en versoepeling van procedures. We vinden elkaar in een vroeg stadium in MDO overleggen (multidisciplinaire overleggen). Bij signalen van complexe casuïstiek, weten wij deze te duiden en zetten wij de juiste expertise en interventies uit beide domeinen in waardoor escalatie van de problematiek en daarmee onveilige situaties vaak voorkomen kunnen worden. Onze samenwerkingspartners zijn zowel interne en externe collega's van sociaal domein en van veiligheid, politie, welzijn, bemoeizorg, Wijk GGD, zorg- en veiligheidshuis et cetera. Ieder heeft zijn eigen rol en vervuld deze op het juiste moment. Door de implementatie van het AVE model worden deze rollen nadrukkelijker beschreven en vastgelegd. Zie ook onze reactie bij aanbeveling 3.

Gemeenten krijgen steeds meer en grotere verantwoordelijkheden op diverse gebieden binnen het domein van zorg en veiligheid waar zij gehoor aan moeten geven. Daarnaast zijn thema's vaak aan elkaar gekoppeld en dienen deze vanuit het oogpunt van efficiency en

resultaatgerichtheid in samenhang opgepakt te worden. Het stellen van prioriteiten is dan vaak niet mogelijk.
Een voorbeeld dat duidelijk maakt dat wij belang hechten aan het voeren van regie op dit thema is het gezamenlijke afstemmingsoverleg met de drie verantwoordelijke portefeuillehouders, waaronder de burgemeester. Een overleg dat elke 6 weken plaatsvindt en waarin zowel de beleidsmatige aspecten als de uitvoering als de casuïstiek aan de orde komen. Daarmee vindt ook het gesprek plaats met de burgemeester in relatie tot de prioriteiten en de keuzes in relatie tot het IVP.

Aanbeveling 2
Formuleer specifieke en meetbare doelen, die zowel intern als extern herkenbaar en werkbaar zijn. Dit kan bijvoorbeeld door na te gaan tot welke resultaten de huidige activiteiten in het IVP zouden moeten leiden.
Naast de algemene doelstellingen zoals die door de Rekenkamercommissie worden benoemd, hebben we specifieke doelstellingen gesteld per deelgebied, zoals hierboven eerder al aangegeven. Inmiddels kijken wij ook al naar het nieuw op te stellen Integraal Veiligheidsbeleid voor de periode 2023-2026 en wij zullen uw aanbevelingen zowel op het gebied van het maken van heldere keuzes en afbakening van taken als op het gebied van het formuleren van specifieke en meetbare doelen hierin zoveel als mogelijk meenemen.

Aanbeveling 3
Maak als gemeente expliciet wat de eigen regierol behelst, wat daarin de verwachtingen ten aanzien van de verantwoordelijkheden van partnerorganisaties zijn en maak hierover onderling afspraken.

U concludeert dat er binnen het domein van zorg en veiligheid behoefte is aan sturing vanuit de gemeentelijke regierol met name op de uitvoering.
De gemeente Meierijstad heeft hierop de afgelopen periode heel bewust ingezet en ook stevig geïnvesteerd door extra in te zetten op uitbreiding van beleidscapaciteit en een versteviging van de regiefunctie in de uitvoering.

Begin 2021 is de implementatie van het AVE model in gang gezet. AVE staat voor: Integrale Aanpak ter Voorkoming van Escalatie bij huishoudens met oplopende problematiek. Het doel is het voorkómen van een dreigend escalerende situatie en het beperken en beëindigen van een escalerende situatie. AVE heeft een opschalingstructuur en bestaat uit vier fasen: AVE 1, AVE 2, AVE 3, AVE 4. In elke fase neemt het regievermogen van de burger af. Bij AVE 1 heeft de burger totale regie. Bij AVE 2 is aanvulling of ondersteuning nodig. Bij AVE 3 en AVE 4 is overname van de regie noodzakelijk, in het belang van de burger en de veiligheid.
Het AVE model is een aanvulling en verdere verbetering van de huidige manier van werken. Met de verdere uitrol van dit model worden taken en verantwoordelijkheden, bij complexe casuïstiek met veiligheidsrisico's, voor de gemeente en haar partners zowel binnen het sociaal domein als binnen het veiligheidsdomein nadrukkelijker beschreven en vastgelegd. Hiermee realiseren we meer helderheid in de regierol voor alle betrokkenen en voorkomen we hiaten of mogelijke overlap in de uitvoering. De verwachting is dat we vanaf 2022 de casuïstiek volledig aan de hand van dit model kunnen oppakken.

De outreachende zorg en aanpak van personen met onbegrepen en gevaarlijk gedrag is in Meierijstad nog versnipperd georganiseerd. In 2021 wordt in samenwerking met onze regionale partners gezocht naar een goede en doelmatige inrichting van deze zorg. In 2022 gaan we verder

aan de slag om samen met deze ketenpartners te komen tot een efficiënte en eenvoudige structuur, die ons in staat stelt meer grip te krijgen op de casuïstiek. Hierdoor zijn we beter in staat preventief te werken. De gemeente vervult hierbij de rol van regisseur en opdrachtgever.

Aanbeveling 4
Maak als gemeente gebruik van regionale voorzieningen zoals het veiligheidshuis, op het moment dat complexe casuïstiek - waarbij de combinatie 'straf en zorg' nodig is - vastloopt.

Zoals hierboven aangegeven kunnen wij ons niet vinden in deze aanbeveling. Dit omdat wij ook nu reeds kiezen voor de inzet van en de overdracht van procesregie aan het zorg- en veiligheidshuis als de casuïstiek dit vraagt, passend binnen de regionale convenantsafspraken. In 2020 is er door de gemeente Meierijstad 13 keer advies gevraagd bij het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Noordoost en is de procesregie in 19 casussen aan hen overgedragen. In de eerste helft van 2021 zijn er 4 adviesvragen geweest en is het ZVHBNO bij 10 casussen betrokken als procesregisseur.
De gemeente kiest er echter in de aanpak van complexe casuïstiek uitdrukkelijk voor om zoveel als mogelijk aan de voorkant van de problematiek te komen en zet daarom in op preventie, vroegsignalering en het voorkomen van escalatie. Hiermee willen wij voorkomen dat de complexiteit van de casuïstiek zich ontwikkelt tot een AVE 4 waarbij veiligheidsrisico's kunnen ontstaan. Dit doen wij door een intensieve samenwerking met zorg- en veiligheidspartners.

Aanbeveling 5
Genereer sturingsinformatie door - samen met partners - in te zetten op het systematisch verzamelen en bijhouden van (bijvoorbeeld) meldingen en casuïstiek die besproken en aangepakt is. Een systeem van monitoring en periodieke verslaglegging is nodig, zonder dat dit verzandt in het bijhouden van onnodige detailinformatie. Hierbij kan de gemeente gebruik maken van cijfers die partners (politie, CvTB, GGD, et cetera) al verzamelen en deels ook al (geanonimiseerd) aanleveren.

Binnen de gemeente Meierijstad is een dashboard Sociaal Domein ontwikkeld. Dit dashboard monitort het aantal voorzieningen dat wordt afgegeven op basis van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, de Jeugd- en Participatiewet. Binnen het atelier Toegang gaat men binnen elke maanden over naar een nieuw regiesysteem dat ook door externe partners gebruikt kan worden. Ook vindt er monitoring plaats op de casuïstiek waarbij de wijk GGD-er betrokken is. Dit zelfde geldt voor trajecten vanuit het Centrum voor traject begeleiding (bemoeizorg). Het Zorg- en Veiligheidshuis monitort de adviesvragen en casuïstiek. Daarnaast worden er binnen het werkatelier IV/OOV/CB dossiers van de diverse casussen, die zowel een raakvlak met zorg als met veiligheid hebben, bijgehouden. Monitoring vindt dus op diverse niveaus en binnen verschillende organisaties plaats. Een overall systeem is echter niet beschikbaar en dit zal ook niet gerealiseerd kunnen worden door privacyregels.
Uw aanbeveling zien wij wel als een uitdaging om met partners te kijken naar het krijgen van overzicht en meer inzicht in de verschillende registratiesystemen. Het gaat dus vooral om de vraag hoe van registratie(s) te komen tot sturing. De ontwikkeling die wij hierboven schetsten in onze reactie op aanbeveling 3 (efficiëntere en eenvoudigere structuur van zorg en ondersteuning) is hiertoe een eerste aanzet. Hierdoor zullen wij in staat zijn om de problematiek en casuïstiek beter in kaart te brengen en beter te monitoren.

Tot slot
Uw onderzoek geeft ons zeker handvatten om te reflecteren en vooruit te kijken.
Heeft u vragen over deze brief? Stel ze gerust aan Annemieke Vos op telefoonnummer +31 (413) 381 116.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van de gemeente Meierijstad
De secretaris, De burgemeester,

drs. M.G.C. Wilms-Wils RA ir. C.H.C. van Rooij

MEIERIJSTAD
REKENKAMERCOMMISSIE

Bijlage 12. Nawoord

Met interesse hebben we kennis genomen van de bestuurlijke reactie van het college op ons rekenkamerrapport over het Integraal Veiligheidsplan Meierijstad. Zoals het college terecht in zijn zienswijze opmerkt hebben we het onderzoek niet volledig beperkt tot het thema ‘zorg en veiligheid’. Voor de door de gemeente geformuleerde ambities is, zoals u ook in de deelvragen kunt terugzien, gekeken naar het Integraal Veiligheidsplan in brede zin. We lezen in de reactie van het college een informatieve toelichting op de door de gemeente geleverde inspanningen op het terrein van zorg en veiligheid, deels aanvullend op ons rapport. Het voert te ver om op detailniveau in te gaan op alle door het college genoemde zaken.

Belangrijk is het om vast te stellen dat het college zowel de deelconclusies als nagenoeg alle aanbevelingen ter harte neemt. Het feit dat het college met betrekking tot aanbeveling 4 hierop een uitzondering maakt duiden we als volgt. Het college geeft in zijn reactie aan dat er op dit moment al gebruik wordt gemaakt van de inzet van en de overdracht van procesregie aan het zorg- en veiligheidshuis als de casuïstiek daarom vraagt. Door echter in de aanpak voor complexe casuïstiek uitdrukkelijk in te zetten op preventie, vroegsignalering en het voorkomen van escalatie wordt zo veel mogelijk voorkomen dat het inzicht van en overdracht aan het zorg- en veiligheidshuis nodig is, zo stelt het college. Aan deze praktijk willen wij met aanbeveling 4 niets afdoen.

In het onderzoek constateren wij dat de gemeente nu zo lang als mogelijk zelf de regie blijft voeren in de aanpak van complexe casuïstiek, met als gevolg dat wanneer die aanpak vastloopt niet altijd tijdig overdracht aan het zorg- en veiligheidshuis plaatsvindt. Met deze aanbeveling willen wij dan ook benadrukken om in deze situaties eerder gebruik te maken van het zorg- en veiligheidshuis. Overigens meldt het college in reactie op aanbeveling 3, dat de AVE-systematiek (een model dat het moment van opschaling definieert) in de nabije toekomst nader wordt geconcretiseerd. Op het moment dat de gemeente erin slaagt goed helder te krijgen wat het onderscheid is tussen de AVE-niveaus 3 en 4, dan zal dit bijdragen aan vroegtijdige(r) signalering wanneer casuïstiek vastloopt. Dat kan een effectievere inschatting bevorderen van wanneer het zorg- en veiligheidshuis ingezet moet worden.

Tot slot nog dit. Een onderzoek is altijd een momentopname en we kennen de gemeente Meierijstad als een voortvarende gemeente die zaken graag oppakt en vooruit blijft kijken. We zijn verheugd te vernemen dat een aantal door ons genoemde zaken in de tussentijd al in gang zijn gezet en dat aan andere onderwerpen binnenkort gewerkt zal gaan worden.

Met vertrouwen in de voortzetting van het integraal veiligheidsbeleid in Meierijstad willen we het college en de ambtelijke organisatie nogmaals danken voor hun bijdrage aan het uitgevoerde onderzoek.

Met vriendelijke groet,
Namens de Rekenkamercommissie Meierijstad,

Voorzitter John Verhoeven